

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет філології, історії та політико-юридичних наук
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

Міжнародні відносини і культурна дипломатія
291 Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня *магістр*

Цифрова дипломатія України: особливості становлення та еволюції

Студента Костенецького Павла Володимировича

Науковий керівник:
Мицик Лариса Миколаївна
кандидат історичних наук, доцент

Рецензенти:
Белоусова Наталія Борисівна
кандидат політичних наук, доцент

Кузьменко Юлія Володимирівна,
кандидат історичних наук, доцент,

Допущено до захисту
Завідувач кафедри _____

Анотація. У магістерській роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти реалізації цифрової дипломатії України як інструменту формування міжнародного іміджу держави. Проаналізовано концептуальні основи цифрової дипломатії в контексті сучасних міжнародних відносин, її роль у реалізації публічної дипломатії та концепції "м'якої сили".

Досліджено нормативно-правову базу та інституційну структуру цифрової дипломатії України, включаючи діяльність профільних установ та стратегічні документи, що регулюють цю сферу.

Проаналізовано сучасний стан та особливості реалізації цифрової дипломатії України, зокрема її трансформацію в умовах повномасштабного російського вторгнення. Розглянуто успішні практики використання соціальних медіа, інформаційних кампаній та президентської iPhone-дипломатії для мобілізації міжнародної підтримки та протидії дезінформації. Висвітлено унікальний досвід взаємодії з цифровими спільнотами та інноваційне використання комунікаційних інструментів.

Визначено ключові виклики та перспективи розвитку цифрової дипломатії України, включаючи необхідність посилення координації, розширення географії комунікаційного впливу та інтеграції новітніх технологій. Обґрунтовано роль цифрової дипломатії у формуванні позитивного міжнародного іміджу України як сучасної, технологічно розвиненої держави, що відстоює демократичні цінності та є надійним міжнародним партнером.

Ключові слова: цифрова дипломатія, міжнародний імідж, публічна дипломатія, м'яка сила, соціальні медіа, інформаційні кампанії, iPhone-дипломатія, Україна.

Abstract. The master's thesis explores the theoretical foundations and practical aspects of Ukraine's digital diplomacy implementation as a tool for shaping the state's international image. The conceptual foundations of digital diplomacy in the

context of modern international relations, its role in public diplomacy implementation, and the concept of "soft power" are analyzed.

The research examines the legal framework and institutional structure of Ukraine's digital diplomacy, including the activities of relevant institutions and strategic documents governing this field.

The current state and peculiarities of Ukraine's digital diplomacy implementation are analyzed, particularly its transformation in the context of Russia's full-scale invasion. The thesis examines successful practices of using social media, information campaigns, and presidential iPhone diplomacy for mobilizing international support and countering disinformation. The unique experience of interaction with digital communities and innovative use of communication tools is highlighted.

Key challenges and prospects for the development of Ukraine's digital diplomacy are identified, including the need to strengthen coordination, expand the geography of communication influence, and integrate new technologies. The role of digital diplomacy in forming a positive international image of Ukraine as a modern, technologically advanced state that upholds democratic values and is a reliable international partner is substantiated.

Keywords: digital diplomacy, international image, public diplomacy, soft power, social media, information campaigns, iPhone diplomacy, Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ.....	8
1.1. Визначення та сутність цифрової дипломатії.....	8
1.1.1. Історія розвитку цифрової дипломатії.....	12
1.1.2. Основні інструменти та платформи цифрової дипломатії.....	17
1.2. Аналіз успішних практик цифрової дипломатії провідних країн світу..	20
1.3. Теоретичні аспекти міжнародного іміджу держави.....	23
1.3.1. Фактори формування міжнародного іміджу держави.....	25
1.3.2. Роль цифрової дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держав.....	29
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	33
РОЗДІЛ II. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	34
2.1. Стратегія розвитку цифрової дипломатії в Україні.....	34
2.2. Нормативно-правова база цифрової дипломатії України	39
2.3. Інституції цифрової дипломатії в Україні.....	42
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	50
РОЗДІЛ III. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В ДІЇ.....	52
3.1. Аналіз розвитку та стану цифрової дипломатії України до повномасштабного вторгнення рф.....	52
3.2. Аналіз цифрової дипломатії України в умовах повномасштабного вторгнення рф	61
3.3. Досягнення, виклики та перспективи розвитку цифрової дипломатії України	73
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	80

ВСТУП

В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та глобальної діджиталізації міжнародних відносин особливої актуальності набуває питання ефективного використання інструментів цифрової дипломатії для формування позитивного міжнародного іміджу держави. Сучасні геополітичні виклики, з якими стикається Україна, зокрема повномасштабна російська агресія, вимагають переосмислення традиційних підходів до дипломатичної діяльності та активного впровадження інноваційних методів комунікації на міжнародній арені.

Цифрова дипломатія, як невід'ємна складова сучасної публічної дипломатії, відкриває безпрецедентні можливості для просування національних інтересів, формування громадської думки та взаємодії з міжнародною спільнотою в режимі реального часу. В епоху, коли соціальні мережі та цифрові платформи стали ключовими майданчиками для міжнародного діалогу, здатність держави ефективно використовувати ці канали комунікації безпосередньо впливає на її міжнародний авторитет та позиціонування у світовому інформаційному просторі.

Трансформація дипломатичної практики під впливом цифровізації створює нові виклики та можливості для України у сфері міжнародної комунікації. Це вимагає ґрунтовного наукового осмислення особливостей функціонування цифрової дипломатії як інструменту формування міжнародного іміджу держави, аналізу успішних практик та розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності використання цифрових технологій у дипломатичній діяльності.

Актуальність дослідження цифрової дипломатії України зумовлена необхідністю систематичного аналізу та оцінки ефективності використання цифрових інструментів у формуванні міжнародного іміджу держави, особливо в контексті протидії дезінформації та гібридним загрозам. Важливість теми підкреслюється тим, що в умовах сучасних міжнародних відносин імідж

держави став одним із ключових факторів, що визначає її здатність забезпечувати власні національні інтереси та підтримувати конструктивний діалог із міжнародними партнерами. Для України цифрова дипломатія стала не лише ефективним інструментом міжнародної комунікації, а й засобом мобілізації світової підтримки у контексті російської агресії.

Об'єктом дослідження слугує цифрова дипломатія як інструмент реалізації зовнішньополітичної стратегії держави в умовах глобальної інформатизації та діджиталізації міжнародних відносин та трансформації традиційних дипломатичних практик.

Предметом дослідження постають механізми, інструменти та особливості використання цифрової дипломатії у процесі формування та просування міжнародного іміджу України в контексті сучасних геополітичних викликів та глобальної інформаційної боротьби.

Мета наукового дослідження полягає у комплексному аналізі теоретичних засад та практичних аспектів використання цифрової дипломатії у формуванні позитивного міжнародного іміджу України, оцінці її ефективності в умовах сучасних геополітичних викликів та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення стратегії цифрової дипломатичної присутності України на міжнародній арені.

Для досягнення поставленої мети було вирішено такі **завдання**:

- Розкрити концептуальні основи цифрової дипломатії та її місце у сучасній зовнішній політиці;
- Оцінити значення цифрової дипломатії для формування міжнародного іміджу держави;
- Дослідити нормативно-правові засади цифрової дипломатії України;
- Проаналізувати інституційну структуру, що забезпечує реалізацію цифрових дипломатичних ініціатив України;
- Вивчити практичні кейси цифрової дипломатії України у міжнародному контексті до та після повномасштабного вторгнення.

- Сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності цифрової дипломатії України.

Методи дослідження. Задля досягнення поставлених завдань було використано такі **методи:**

- загальнонаукові методи – спостереження, узагальнення, аналіз синтез;
- метод суцільної вибірки (відбір матеріалів дослідження);
- метод теоретичного аналізу джерел;
- історико-порівняльний метод;
- методи контент-аналізу та кейс-стаді

Комплексне застосування цих методів дозволяє детально дослідити взаємозв'язок між використанням цифрових платформ та ефективністю формування міжнародного іміджу держави, а також оцінити вплив цифрової дипломатії на сприйняття України міжнародною спільнотою. Такий підхід забезпечує комплексний аналіз як кількісних даних (охоплення аудиторії, динаміка взаємодій у соціальних мережах), так і якісних аспектів (зміст наративів, реакція на інформаційні кампанії), що сприяє формуванню глибшого розуміння практичної реалізації цифрової дипломатії у сучасних умовах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному дослідженні трансформації цифрової дипломатії України як інструменту формування міжнародного іміджу держави в умовах безпрецедентних геополітичних викликів та повномасштабної російської агресії.

Практична цінність дослідження. Матеріали роботи можуть бути корисними для освітніх програм у сфері міжнародних відносин і політології, зокрема для підготовки фахівців у галузі цифрової та публічної дипломатії, дослідження розвитку та успішних практик цифрової дипломатії України.

Теоретичне значення дослідження полягає у можливості використання його основних положень та матеріалів у подальших наукових дослідженнях і розвідках.

Структура магістерської роботи. Магістерське дослідження складається зі вступу, трьох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків до всієї роботи та списку використаних джерел.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету та основні завдання, описано методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичну цінність та теоретичне значення роботи, представлено структуру роботи та наведено відомості про її апробацію.

Перший розділ «Теоретичні засади дослідження цифрової дипломатії та формування міжнародного іміджу держави» присвячений аналізу основних концепцій та теоретичних підходів до цифрової дипломатії як інструменту зовнішньої політики. У цьому розділі розглянуто роль цифрових технологій у формуванні та просуванні міжнародного іміджу держави, а також їх вплив на сучасні дипломатичні практики. Окрему увагу приділено взаємозв'язку між цифровими платформами та дипломатією, а також механізмам використання соціальних медіа та онлайн-ресурсів для досягнення зовнішньополітичних цілей.

У **другому розділі «Нормативно-правова база та інституційна структура цифрової дипломатії»** розглянуто ключові нормативно-правові документи та інституційну структуру, що забезпечують функціонування цифрової дипломатії в Україні.

Третій розділ «Цифрова дипломатія України в дії» присвячений детальному аналізу практичного застосування цифрової дипломатії Україною в умовах глобальних викликів, інформаційної та збройної агресії. У цьому розділі висвітлюються ключові етапи розвитку цифрової дипломатії в Україні — від її початкового фрагментарного впровадження до комплексного використання цифрових інструментів у зовнішньополітичній діяльності, зокрема в умовах гібридної війни та повномасштабного вторгнення росії.

У **висновках** підсумовано ключові результати дослідження.

Список використаної літератури складається зі 116 джерел українською та англійською мовами.

Магістерська робота пройшла наукову апробацію в формі доповідей на двох конференціях та трьох публікацій:

Участь у наукових конференціях:

- Всеукраїнська наукова онлайн-конференція "Система міжнародної безпеки: сучасні тенденції та виклики (до 75-річчя створення НАТО)" 25-25 квітня 2024 року
- Всеукраїнська студентська наукова конференція "Україна на ментальній карті Європи: Історичний досвід, сьогодення, перспективи." Дніпро. 2-3 травня 2024 року

Наукові публікації:

- Костенецький П. В. Цифрова дипломатія як чинник інформаційної безпеки України. Україна на ментальній карті Європи: історичний досвід, сьогодення, перспективи: матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції, 2–3 травня 2024 р., м. Дніпро / А. Венгер (голова ред. кол.), О. Каковкіна (відп. ред.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024.. С.77-80. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2024/materiali_konferenc/15.pdf
- Костенецький Павло. НАТО та глобальні комунікаційні стратегії. Система міжнародної безпеки: сучасні тенденції та виклики (до 75-річчя створення НАТО): збірник матеріалів Всеукраїнської наукової онлайн-конференції (25–26 квітня 2024 року). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024 р. С.45-47. URL: <http://surl.li/lkswso>
- Костенецький Павло. Цифрова дипломатія в дії: стратегічні комунікації України на міжнародній арені. // Вісник студентського наукового товариства. — 2024. — № 31. — С.69-73. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/styd_visnuk/visnuk_stud_tov_31_2024.pdf

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ

1.1.1. Визначення та сутність цифрової дипломатії

У контексті стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їх всеохоплюючого впливу на міжнародні відносини, поняття цифрової дипломатії набуває все більшого значення. Цифрова дипломатія, яку також називають е-дипломатією, кібердипломатією або дипломатією 2.0, стала невід'ємною частиною сучасної дипломатичної практики. Однак, незважаючи на зростаючу популярність цього терміну, в науковому та дипломатичному середовищі досі не існує єдиного загальноприйнятого визначення цифрової дипломатії.

Аналіз наукової літератури та експертних думок дозволяє виділити кілька ключових підходів до визначення цифрової дипломатії. Фергюсон Росс, американський дипломат і колишній координатор з питань кібербезпеки Державного департаменту США, пропонує технологічно-орієнтоване визначення, характеризуючи цифрову дипломатію як «використання Інтернету та нових інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення дипломатичних цілей» [87]. Це визначення підкреслює інструментальний аспект цифрової дипломатії, фокусуючись на технологічних засобах її реалізації.

Більш широкий підхід пропонує Корнеліу Бйола, професор дипломатичних та медіа-досліджень Оксфордського університету. Він визначає цифрову дипломатію як «використання цифрових технологій та соціальних медіа для досягнення зовнішньополітичних цілей держави, включаючи комунікацію, побудову відносин та формування громадської думки» [80]. Це визначення розширює розуміння цифрової дипломатії, включаючи не лише технологічний аспект, але й стратегічні цілі та комунікаційні процеси.

У контексті української наукової думки варто звернути увагу на визначення, запропоноване дослідницею Наталією Піпченко. Вона характеризує цифрову дипломатію як «форму публічної дипломатії, що передбачає використання ІКТ, зокрема Інтернету, соціальних мереж та інших медіа-платформ для реалізації зовнішньополітичних інтересів держави» [74, с.4]. Це визначення підкреслює зв'язок між цифровою та публічною дипломатією, акцентуючи увагу на ролі соціальних медіа у зовнішньополітичній діяльності.

Британський дипломат Том Флетчер у своїй праці "The Naked Diplomat" пропонує більш практично-орієнтоване визначення, характеризуючи цифрову дипломатію як «використання цифрових інструментів для просування національних інтересів та побудови міжнародних відносин у глобальному, взаємопов'язаному світі» [88]. Це визначення підкреслює прагматичний аспект цифрової дипломатії, фокусуючись на її ролі у реалізації національних інтересів.

Порівняльний аналіз цих визначень дозволяє виділити кілька ключових елементів, які характеризують сутність цифрової дипломатії:

1. Використання ІКТ та цифрових платформ як основного інструментарію.
2. Спрямованість на досягнення зовнішньополітичних цілей та реалізацію національних інтересів.
3. Акцент на комунікації, побудові відносин та формуванні громадської думки.
4. Тісний зв'язок з публічною дипломатією та стратегічними комунікаціями.
5. Адаптація традиційних дипломатичних практик до реалій цифрової епохи.

Сутність цифрової дипломатії полягає в її здатності трансформувати способи, якими держави взаємодіють на міжнародній арені, просувають свої

інтереси та формують глобальне сприйняття. Вона є багатоаспектним феноменом, який охоплює різні сфери дипломатичної діяльності.

По-перше, цифрова дипломатія виступає як інструмент зовнішньої політики, що дозволяє державам ефективно просувати свої інтереси та формувати міжнародний імідж в умовах глобального інформаційного простору. Як зазначає Ігор Зінько, «цифрова дипломатія стає невід'ємною складовою зовнішньополітичної діяльності держави, дозволяючи їй оперативно реагувати на міжнародні події та формувати громадську думку» [84, с. 78.].

По-друге, цифрова дипломатія суттєво розширює аудиторію дипломатичної комунікації. За допомогою цифрових платформ дипломати можуть безпосередньо взаємодіяти з широкою міжнародною аудиторією, обминаючи традиційні медіа-фільтри. Це створює нові можливості для формування наративів та просування національних інтересів, але водночас вимагає від дипломатів нових навичок та компетенцій у сфері стратегічних комунікацій.

По-третє, цифрова дипломатія характеризується високою швидкістю та гнучкістю. Як зазначають Брайан Хокінг та Ян Мелісен, «цифрові технології дозволяють дипломатам реагувати на міжнародні події в режимі реального часу, що особливо важливо в кризових ситуаціях» [93]. Ця особливість цифрової дипломатії набуває особливого значення в контексті сучасних міжнародних відносин, які характеризуються високою динамікою та непередбачуваністю.

Четвертим важливим аспектом цифрової дипломатії є її роль у створенні та підтримці мережевих взаємодій. Цифрова дипломатія сприяє формуванню глобальних мереж взаємодії між дипломатами, експертами, громадськими діячами та звичайними громадянами різних країн. Це створює нові можливості для міжнародного співробітництва та обміну інформацією, але водночас ставить питання про безпеку та конфіденційність дипломатичних комунікацій у цифровому просторі.

П'ятим ключовим аспектом є роль цифрової дипломатії в контексті інформаційного впливу та протидії дезінформації. В умовах інформаційних війн та гібридних конфліктів цифрова дипломатія стає важливим інструментом захисту національних інтересів у інформаційному просторі. Як зазначає Філіп Сейб, «цифрова дипломатія дозволяє державам оперативно реагувати на інформаційні виклики та просувати свої наративи в глобальному медіа-просторі» [108, с. 125].

Шостим аспектом є роль цифрової дипломатії в економічній сфері. Цифрові платформи активно використовуються для просування економічних інтересів держави, залучення інвестицій та розвитку міжнародного економічного співробітництва. Це створює нові можливості для економічної дипломатії, але водночас вимагає від дипломатів розуміння специфіки цифрової економіки та навичок роботи з економічними даними в цифровому форматі.

Сьомим аспектом є роль цифрової дипломатії в культурній сфері. Цифрові технології відкривають нові можливості для популяризації національної культури, мови та цінностей на глобальному рівні. Це дозволяє державам ефективно реалізовувати стратегії культурної дипломатії, використовуючи потенціал соціальних медіа та онлайн-платформ.

Нарешті, важливим аспектом цифрової дипломатії є її вплив на трансформацію дипломатичної практики в цілому. Як вказує Ніколас Вестготт, «цифрова дипломатія змінює традиційні підходи до дипломатичної роботи, вимагаючи від дипломатів нових навичок та компетенцій» [117, с.26].

Це включає не лише технічні навички роботи з цифровими платформами, але й розуміння специфіки комунікації в цифровому середовищі, вміння аналізувати великі обсяги даних та здатність швидко пристосовуватися до змін у світовій інформаційній мережі.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що сутність цифрової дипломатії полягає в її здатності трансформувати традиційні дипломатичні практики, адаптуючи їх до реалій цифрової епохи. Вона виступає як комплексний

інструмент зовнішньої політики, що об'єднує технологічні, комунікаційні та стратегічні аспекти дипломатичної діяльності. Цифрова дипломатія розмиває кордони між внутрішньою та зовнішньою політикою, створюючи нові можливості та виклики для дипломатичної діяльності в глобальному, взаємопов'язаному світі.

Водночас, слід зазначити, що розуміння сутності цифрової дипломатії продовжує еволюціонувати разом із розвитком цифрових технологій та змінами в міжнародному середовищі. Це вимагає подальших досліджень та теоретичного осмислення цього феномену, особливо в контексті його впливу на формування міжнародного іміджу держави та реалізацію національних інтересів у глобальному інформаційному просторі.

1.1.1. Історія розвитку цифрової дипломатії

Історія розвитку цифрової дипломатії тісно пов'язана з еволюцією інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їх інтеграцією у сферу міжнародних відносин. Цей процес можна розділити на кілька ключових етапів, кожен з яких характеризується специфічними технологічними інноваціями та змінами у дипломатичній практиці.

Проте, перш ніж перейти до детального розгляду етапів розвитку цифрової дипломатії, важливо зрозуміти її концептуальні основи, які лежать у сфері публічної дипломатії та концепції "м'якої сили".

Публічна дипломатія, концепція якої була сформульована в середині ХХ століття, передбачає комунікацію держави з іноземною громадськістю з метою пояснення національної політики, формування позитивного іміджу країни та впливу на громадську думку за кордоном. Як зазначає Ніколас Калл, «публічна дипломатія стала ключовим інструментом зовнішньої політики в епоху глобальної комунікації» [70, с.35].

Концепція "м'якої сили", розроблена американським політологом Джозефом Наєм у 1990-х роках, тісно пов'язана з публічною дипломатією. Най визначає "м'яку силу" як здатність держави досягати своїх цілей через

привабливість, а не примус чи підкуп. За словами Ная, «м'яка сила виникає з привабливості культури країни, її політичних ідеалів та політики» [103, с.30].

Публічна дипломатія є одним з ключових інструментів реалізації "м'якої сили". Як зазначає сам Джозеф Най, «публічна дипломатія намагається привернути увагу людей за кордоном за допомогою трансляції культурних ресурсів, організації культурних та освітніх обмінів, а також через радіо і телебачення» [102, с.97].

Цифрова дипломатія, у свою чергу, є сучасною формою публічної дипломатії, яка використовує цифрові технології та платформи для досягнення цілей "м'якої сили". «Цифрова дипломатія розширює можливості публічної дипломатії, дозволяючи державам взаємодіяти з глобальною аудиторією в режимі реального часу та з безпрецедентним масштабом» [90, с.356].

Розуміння цифрової дипломатії як частини публічної дипломатії та інструменту "м'якої сили" є ключовим для аналізу її розвитку та значення в сучасних міжнародних відносинах.

Передумови для розвитку цифрової дипломатії були закладені ще в 1960-х роках, коли почалося активне впровадження комп'ютерних технологій у державному управлінні. Як стверджує Шон Ріогдан у своїй праці "The New Diplomacy", «перші спроби використання комп'ютерів у дипломатичній роботі були зосереджені на автоматизації рутинних завдань та покращенні обробки інформації» [106, с.184]. Однак, ці ранні ініціативи були обмежені технологічними можливостями того часу та не мали суттєвого впливу на дипломатичну практику в цілому.

У 1970-1980-х роках відбувся значний прогрес у розвитку телекомунікаційних технологій, що створило передумови для глобалізації інформаційного простору. Зокрема, запуск перших комунікаційних супутників та розвиток міжнародних телефонних мереж суттєво вплинули на швидкість та ефективність дипломатичних комунікацій. Джон Роберт Келлі пише, що «технологічні інновації цього періоду заклали фундамент для майбутньої

трансформації дипломатичної практики в епоху цифрових технологій» [97, с.188].

Справжній початок ери цифрової дипломатії припадає на 1990-ті роки, що пов'язано з розвитком Інтернету та його поступовим проникненням у сферу міжнародних відносин. Ключовою подією цього періоду стало створення перших офіційних веб-сайтів дипломатичних установ. Брайан Хокінг писав, що «поява офіційних веб-сайтів міністерств закордонних справ та посольств ознаменувала початок нової ери в дипломатичній комунікації, відкривши прямий канал зв'язку між дипломатичними установами та широкою громадськістю» [83, с.445].

У 1994 році Швеція стала першою країною, яка відкрила віртуальне посольство. Це було символічним кроком, який продемонстрував потенціал використання цифрових технологій у дипломатичній практиці. Вже до кінця 1990-х років більшість розвинених країн мали офіційні веб-сайти своїх міністерств закордонних справ та ключових дипломатичних представництв.

На початку 2000-х років відбувся перехід від простої присутності дипломатичних установ в Інтернеті до активного використання цифрових технологій для реалізації зовнішньополітичних цілей. Цей період характеризується розвитком концепції "е-дипломатії", яка передбачала використання електронних засобів комунікації для підтримки дипломатичної діяльності.

Важливою віхою цього періоду стало створення у 2002 році Офісу е-дипломатії в Державному департаменті США. Як зазначає Фергюсон Росс, «створення Офісу е-дипломатії ознаменувало інституціоналізацію цифрових технологій у дипломатичній практиці США та стало моделлю для інших країн» [75].

У цей же період почалося активне впровадження систем електронного документообігу та захищених каналів зв'язку між дипломатичними установами. Це суттєво підвищило ефективність та безпеку дипломатичних комунікацій, але водночас поставило нові виклики у сфері кібербезпеки.

Справжній прорив у розвитку цифрової дипломатії відбувся з появою та стрімким розвитком соціальних медіа. Як стверджує Ілан Манор, «соціальні медіа революціонізували дипломатичну практику, надавши дипломатам безпрецедентні можливості для прямої комунікації з глобальною аудиторією» [100, с.356].

2008 рік можна вважати початком ери "цифрової дипломатії 2.0". Саме в цьому році Державний департамент США запустив свій перший офіційний Twitter-акаунт, що ознаменувало початок активного використання соціальних мереж в дипломатичній практиці. За США швидко послідували інші країни, і вже до 2010 року присутність у соціальних мережах стала стандартною практикою для більшості міністерств закордонних справ та дипломатичних представництв.

Важливою подією цього періоду стала "Арабська весна" 2010-2011 років, яка продемонструвала потужні можливості соціальних мереж та медіа як інструменту політичної мобілізації та міжнародного впливу. За Філіпом Сейбом «події Арабської весни змусили дипломатів переосмислити роль соціальних мереж у міжнародних відносинах та адаптувати свої стратегії до нових реалій цифрової епохи» [102, с.134].

У цей період також відбувається активний розвиток концепції "публічної цифрової дипломатії", яка передбачає використання цифрових платформ для формування громадської думки та просування національних інтересів за кордоном. Ніколас Калл вказує, що «цифрова публічна дипломатія стала ключовим інструментом м'якої сили у 21 столітті» [85, с.128].

Сучасний етап розвитку цифрової дипломатії характеризується впровадженням технологій великих даних, штучного інтелекту та машинного навчання у дипломатичну практику а «використання алгоритмів машинного навчання для аналізу величезних масивів даних відкриває нові можливості для прогнозування міжнародних подій та підтримки прийняття рішень у сфері зовнішньої політики» [80].

Важливою тенденцією цього періоду є розвиток "датафікованої дипломатії", яка передбачає активне використання даних для формування та реалізації зовнішньополітичних стратегій. Це включає аналіз настроїв у соціальних мережах, моніторинг глобальних інформаційних потоків та використання предиктивної аналітики для прогнозування міжнародних кризових ситуацій.

Водночас, цей етап характеризується зростанням викликів у сфері кібербезпеки та інформаційної безпеки, оскільки «цифровізація дипломатії створює нові вразливості та ризики, вимагаючи розробки нових підходів до забезпечення безпеки дипломатичних комунікацій та захисту чутливої інформації» [105, с.69].

Важливим аспектом сучасного етапу розвитку цифрової дипломатії є також її роль у протидії дезінформації та гібридним загрозам. У цьому контексті цифрова дипломатія стає ключовим інструментом стратегічних комунікацій та інформаційної протидії в умовах гібридних конфліктів.

Історія розвитку цифрової дипломатії демонструє поступову трансформацію дипломатичної практики під впливом технологічних інновацій. Від перших спроб використання комп'ютерів для автоматизації рутинних завдань до сучасних комплексних стратегій цифрової дипломатії, ця еволюція відображає загальні тенденції цифровізації суспільства та міжнародних відносин.

«Розвиток цифрової дипломатії є неперервним процесом, який продовжує адаптуватися до нових технологічних можливостей та викликів глобального інформаційного середовища» [41, с.7] Цей процес не лише змінює інструментарій дипломатії, але й трансформує саму сутність дипломатичної діяльності, створюючи нові можливості для міжнародного впливу та співробітництва.

Водночас, історія розвитку цифрової дипломатії ставить перед дослідниками та практиками низку важливих питань щодо майбутнього дипломатичної діяльності в епоху цифрових технологій. Це включає питання

етики використання цифрових інструментів у дипломатії, проблеми забезпечення балансу між відкритістю та безпекою дипломатичних комунікацій, а також виклики, пов'язані з впливом цифрових технологій на традиційні дипломатичні практики та інститути.

1.1.2 Основні інструменти та платформи цифрової дипломатії

Цифрова дипломатія, як сучасний підхід до ведення зовнішньої політики, використовує широкий спектр інструментів та платформ, які дозволяють державам ефективно комунікувати з глобальною аудиторією та впливати на міжнародне середовище. Ці інструменти охоплюють різноманітні цифрові платформи, від соціальних мереж до офіційних вебсайтів і мобільних додатків, і вони відіграють ключову роль у формуванні міжнародного іміджу держави.

Соціальні мережі є одним із найпоширеніших і найвпливовіших інструментів цифрової дипломатії. Зокрема, Twitter став однією з провідних платформ для комунікації дипломатів і урядів з глобальною аудиторією. Його особливість полягає в можливості швидко та ефективно поширювати інформацію, що робить його ідеальним засобом для оперативного реагування на міжнародні події та висловлення офіційних позицій держави.

Заснований у 2006 році Джеком Дорсі, Twitter швидко завоював популярність серед користувачів. Приблизно з 2011 року ця платформа почала активно використовуватися в дипломатичних цілях, що призвело до виникнення терміна "твітер-дипломатія". Маттіас Люфкенс, який досліджує дипломатію в контексті соціальних мереж, запропонував цей термін для характеристики використання Twitter главами держав, керівниками міжнародних організацій та дипломатами з метою узгодження позицій щодо міжнародних питань [113].

Згідно з інформаційно-аналітичним порталом Twiplomacy, станом на 2018 рік 98% з 193 держав-членів ООН мають офіційні акаунти в Twitter. Лише шість країн — Лаос, Мавританія, Нікарагуа, Північна Корея, Свазіленд та Туркменістан — залишилися без представленості на цій платформі.

Дослідження компанії BCW (Burson Cohn & Wolfe) того ж року виявило 951 акаунт, серед яких 372 є особистими, а 579 — інституційними, що належать главам держав, урядам та міністрам закордонних справ 187 країн. Міністерства закордонних справ активно розширюють свої цифрові дипломатичні мережі, заохочуючи місії та послів у всьому світі долучатися до соціальних мереж [112].

Цей тренд свідчить про зростаюче визнання значення соціальних мереж у формуванні міжнародного іміджу та просуванні дипломатичних ініціатив. Офіційна присутність на Twitter дозволяє країнам оперативно реагувати на глобальні події, налагоджувати комунікацію з громадськістю та зміцнювати свої дипломатичні позиції в міжнародному просторі. У сучасному світі, де інформація поширюється з неймовірною швидкістю, активна участь у соціальних мережах стає важливим інструментом для країн, які прагнуть підтримувати свою репутацію та вплив.

"Твіттер-дипломатія" підтверджує, що соціальні мережі сьогодні відкривають численні можливості для політичної діяльності. Вона є потужним інструментом зовнішньої політики і справедливо вважається важливим доповненням до традиційної дипломатії завдяки широкому спектру додаткових інструментів та залученню широкої аудиторії.

Іншою важливою платформою є Facebook, яка дозволяє урядам надавати більш детальну та візуальну інформацію. Посольства та дипломатичні місії часто використовують цю платформу для публікації аналітичних матеріалів, новин та заяв, що сприяє більш глибокому розумінню зовнішньої політики держави серед міжнародної спільноти. Наприклад, посольства України використовують Facebook для інформування про події, культурні заходи та інші ініціативи, спрямовані на покращення міжнародного іміджу країни [43]. Водночас Instagram є важливим інструментом для візуальної дипломатії. За допомогою фотографій та коротких відео уряди можуть демонструвати культурні та соціальні аспекти своєї країни, що сприяє підвищенню впізнаваності та позитивного сприйняття держави на міжнародній арені

Офіційні вебсайти дипломатичних місій та міжнародних організацій є ще одним важливим інструментом цифрової дипломатії. Вебсайти посольств та консульств слугують як ресурси для громадян і бізнесу, а також як платформи для комунікації з урядами інших держав. Наприклад, вебсайт Міністерства закордонних справ України надає широкий спектр послуг та інформації для українських громадян за кордоном, включаючи консульські поради, новини та інші важливі ресурси [33]. Портали міжнародних організацій, таких як ООН, ЄС або НАТО, також активно використовуються для поширення інформації про їхні дипломатичні ініціативи та політику, що робить їх важливими джерелами офіційної інформації для держав-членів та міжнародної спільноти [46].

Блоги та статті є ще одним ефективним інструментом у сфері цифрової дипломатії. Дипломатичні блоги, ведені дипломатами або офіційними установами, дозволяють ділитися поглядами на міжнародні відносини, роз'яснювати позиції держави та брати участь у важливих глобальних дискусіях. Наприклад, офіційний блог Державного департаменту США публікує статті на різні теми зовнішньої політики, що дозволяє поширювати дипломатичні меседжі безпосередньо серед широкої аудиторії [53]. Крім того, академічні та експертні статті, публікувані в наукових журналах та онлайн-виданнях, сприяють поглибленню розуміння ролі цифрових інструментів у міжнародних відносинах і забезпечують аналітичну базу для розвитку цифрової дипломатії.

Відеоплатформи та стрімінгові сервіси також відіграють важливу роль у цифровій дипломатії. YouTube, як одна з провідних платформ для публікації відео, використовується державами для поширення офіційних заяв, освітніх відео, документальних фільмів та інтерв'ю з державними діячами. Це дозволяє доносити до аудиторії складні дипломатичні меседжі у зрозумілому та доступному форматі. Наприклад, Європейська комісія активно використовує YouTube для інформування громадськості про політику ЄС і його діяльність [49]. Крім того, стрімінгові сервіси, такі як Facebook Live або Instagram Live,

дозволяють урядам взаємодіяти з аудиторією в режимі реального часу, що підвищує рівень відкритості та залучення громадськості до дипломатичних процесів.

Мобільні додатки та платформи для онлайн-комунікації стали невід'ємною частиною цифрової дипломатії, особливо в умовах пандемії COVID-19. Мобільні додатки, розроблені державами, надають громадянам за кордоном інформацію про консульські послуги, безпеку та інші важливі аспекти, що сприяє забезпеченню їхньої безпеки та підвищенню комунікаційних можливостей. Наприклад, Міністерство закордонних справ України розробило додаток "ДРУГ", який надає актуальну інформацію для українців за кордоном [32]. Платформи для відеоконференцій, такі як Zoom або Microsoft Teams, активно використовуються для проведення міжнародних зустрічей, переговорів та конференцій, що дозволяє державам підтримувати дипломатичні контакти навіть у складних умовах [64].

Ефективність цифрових інструментів та платформ у дипломатії значною мірою залежить від стратегії їх використання та здатності держави адаптуватися до змін у глобальному інформаційному середовищі. Успішне використання соціальних мереж, офіційних вебсайтів та відеоплатформ дозволяє державам більш ефективно впливати на міжнародну думку, підвищувати свою міжнародну репутацію та розширювати можливості для дипломатичних контактів. Проте важливо враховувати, що цифрові інструменти мають свої обмеження. Вони не можуть повністю замінити традиційні дипломатичні канали і часто потребують значних ресурсів для підтримки їх ефективності. Крім того, цифрова дипломатія вимагає постійного моніторингу та адаптації до нових викликів, таких як кібератаки, дезінформація та зміни в поведінці користувачів.

1.2. Аналіз успішних практик цифрової дипломатії провідних країн світу

У контексті стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації міжнародних відносин, провідні країни світу активно впроваджують та

вдосконалюють практики цифрової дипломатії. Аналіз цих практик дозволяє виявити ефективні стратегії та інноваційні підходи, які можуть бути адаптовані іншими державами для посилення своєї присутності на міжнародній арені.

Сполучені Штати Америки традиційно вважаються піонерами у сфері цифрової дипломатії. Дослідження Мелісси Конлі Тайлер показує, що США ефективно використовують соціальні медіа для просування своїх зовнішньополітичних інтересів та формування позитивного іміджу країни. Зокрема, Державний департамент США активно застосовує стратегію "цифрових послів", залучаючи відомих блогерів та інфлюенсерів до просування американських цінностей та культури за кордоном [82, 190].

Великобританія також демонструє інноваційний підхід до цифрової дипломатії. За даними дослідження Яна Холла та Філіпа Сейба, британське Міністерство закордонних справ і у справах Співдружності (FCO) успішно використовує цифрові технології для підтримки своєї глобальної мережі дипломатичних місій. Програма "Digital Diplomacy 2.0" FCO включає використання віртуальної реальності для проведення віртуальних турів британськими культурними пам'ятками та створення інтерактивних онлайн-платформ для взаємодії з міжнародною аудиторією [92, с. 440]

Французька цифрова дипломатія відзначається своїм фокусом на культурній дипломатії та просуванні французької мови. Дослідження Ніколаса Калла демонструє, як Франція ефективно використовує цифрові платформи для популяризації французької культури та мови у світі.. Зокрема, проект "Culturethèque" пропонує онлайн-доступ до французької літератури та медіа-контенту для міжнародної аудиторії [83, с.55].

Німеччина зосереджує свої зусилля на використанні цифрових технологій для підтримки демократії та свободи слова у світі. Дослідження Андреаса Шварца показує, як німецька цифрова дипломатія активно просуває цінності відкритого суспільства та боротьби з дезінформацією [107, с.289]. Проект "Цифрові права та свобода в інтернеті" Міністерства закордонних справ Німеччини є прикладом такої ініціативи [110].

Японія демонструє унікальний підхід до цифрової дипломатії, активно використовуючи елементи популярної культури. Дослідження Сімони Валаска розкриває, як Японія застосовує стратегію "Cool Japan" у цифровому просторі, просуваючи японську культуру, технології та інновації через соціальні медіа та онлайн-платформи [114, С. 234-251].

Китай, як зростаюча глобальна сила, також активно розвиває свою цифрову дипломатію. Дослідження Цзян Лі та Корнеліу Бйоли аналізує китайську стратегію «цифрового Шовкового шляху», яка спрямована на посилення цифрового впливу Китаю у світі. Ця стратегія включає розвиток глобальної цифрової інфраструктури та активну присутність китайських дипломатів у міжнародних соціальних мережах [99, с.562].

Аналізуючи ці успішні практики, можна виділити кілька ключових тенденцій у сфері цифрової дипломатії провідних країн світу:

1. Персоналізація комунікації: використання соціальних медіа для створення більш безпосереднього та персоналізованого зв'язку з аудиторією.
2. Інтеграція цифрових технологій: впровадження інноваційних технологій, таких як віртуальна реальність та штучний інтелект, у дипломатичну практику.
3. Культурна дипломатія онлайн: використання цифрових платформ для просування національної культури та цінностей.
4. Цифрова консульська служба: розвиток онлайн-сервісів для підтримки громадян за кордоном.
5. Боротьба з дезінформацією: використання цифрових інструментів для протидії фейковим новинам та маніпуляціям у міжнародному інформаційному просторі.
6. Розвиток цифрової інфраструктури: інвестиції у глобальні цифрові мережі як інструмент посилення геополітичного впливу.

Таким чином, аналіз успішних практик цифрової дипломатії провідних країн світу демонструє різноманітність підходів та стратегій, адаптованих до специфічних зовнішньополітичних цілей та культурних особливостей кожної

держави. Ці практики можуть слугувати орієнтиром для інших країн, включаючи Україну, у розвитку власних стратегій цифрової дипломатії та посиленні свого міжнародного іміджу в цифровому просторі.

1.3. Теоретичні аспекти міжнародного іміджу держави

Міжнародний імідж держави є важливою складовою сучасної політики, впливаючи як на сприйняття країни іншими державами, так і на її позиціонування у світовій політичній та економічній системі. За визначенням Джозефа Ная, «імідж країни — це не тільки спосіб, у який її бачать інші країни, але й стратегічний ресурс для формування міжнародної політики через використання “м'якої сили”» [93, с.190].

М'яка сила включає здатність впливати на інші країни через привабливість власних цінностей та культури, а не через примус чи економічні санкції. Таким чином, "м'яка сила" формується за рахунок привабливих політичних ідеалів, культурних чинників та економічної політики держави. Попри те, що чинники "м'якої сили" за своєю суттю не є агресивними, Джозеф Най наголошує, що її не варто сприймати як більш гуманну альтернативу "жорсткій силі". Адже остаточною метою переконання за допомогою "м'якої сили" можуть бути дії, що суперечать інтересам іншої держави або суб'єкта [93, с.191].

Поняття іміджу держави охоплює різні аспекти її зовнішньої політики, внутрішньої стабільності, культурної ідентичності та здатності відповідати на глобальні виклики. Наприклад, за Френсисом Фукуямою, визначальну роль у створенні міжнародного іміджу держави відіграє рівень демократії та ефективність державних інститутів [89]. Водночас, на думку Саймона Анхольта, імідж держави формується через те, як вона сприймається на світовій арені в економічному, політичному та культурному контекстах. Анхольт вважає, що національні бренди є критично важливими для міжнародного позиціонування держави, особливо в умовах глобалізації [77].

Міжнародний імідж держави має складну структуру, яка складається з кількох ключових компонентів. Ці компоненти відображають різні аспекти

діяльності держави на міжнародній арені та мають вирішальне значення для формування її загального образу.:

1. **Політичний імідж** — це те, як держава сприймається в контексті її політичної стабільності, демократичних інститутів і зовнішньої політики. Зокрема, політичні рішення уряду, рівень демократичності та міжнародні альянси впливають на сприйняття держави як надійного чи ненадійного партнера.
2. **Економічний імідж** — включає сприйняття країни як економічно стабільної або такої, що знаходиться у кризі. Економічна міць та конкурентоспроможність на глобальному ринку є важливими елементами цього аспекту. Дослідження показують, що країни з високим ВВП та стабільною економікою мають позитивний економічний імідж [96].
3. **Культурний імідж** — охоплює вплив держави на світову культуру через музику, літературу, кіно, моду, мистецтво тощо. За словами Анхольта, культурний імідж формує привабливість країни для туризму та культурного обміну, а також робить її більш "доступною" для міжнародної аудиторії [77].
4. **Соціальний імідж** — включає показники рівня життя, освіти, медицини, соціального захисту, прав людини та гендерної рівності. Наприклад, скандинавські країни, які «мають високі стандарти соціального забезпечення», часто асоціюються з позитивним соціальним іміджем [96].
5. **Екологічний імідж** — стає дедалі важливішим у сучасному світі. Країни, які активно захищають довкілля та впроваджують "зелені" технології, здобувають міжнародне визнання як екологічно відповідальні. Наприклад, Швеція та Німеччина асоціюються з лідерами у сфері екологічної політики [90].

Таким чином, міжнародний імідж держави — це складна багаторівнева категорія, що охоплює різні аспекти державної діяльності, від політики та

економіки до культури і соціальної політики. Його структура дозволяє глибше зрозуміти механізми формування цього іміджу та важливість кожного з компонентів у забезпеченні сприятливого сприйняття держави на міжнародній арені.. Вдале управління міжнародним іміджем дозволяє державі досягати своїх зовнішньополітичних цілей та зміцнювати свій вплив у світі.

1.3.1. Фактори формування міжнародного іміджу держави

Формування міжнародного іміджу держави є складним та багатограним процесом, на який впливає широкий спектр факторів. Аналіз наукової літератури дозволяє виділити кілька ключових груп факторів, які взаємодіють між собою, створюючи унікальний образ кожної країни на міжнародній арені. Розглянемо ці фактори детальніше, враховуючи їх взаємозв'язок та комплексний вплив на міжнародний імідж держави.

Внутрішні фактори формування міжнародного іміджу держави є фундаментальними, оскільки вони відображають реальний стан справ у країні та її потенціал. Ці фактори можна розділити на кілька ключових категорій.

Професор Гарвардського університету Джозеф Най у своїй книзі "Soft Power: The Means to Success in World Politics" (2004) підкреслює важливість політичних цінностей та інституцій для формування "м'якої сили" держави. Він зазначає: «Коли країна має політику, яку інші вважають легітимною, її м'яка сила посилюється» [93, с.188]. Це твердження підкреслює, що демократичні цінності, прозорість урядування та ефективність державних інституцій є ключовими елементами позитивного міжнародного іміджу.

Не менш важливим фактором є економічна потужність держави. Дослідники Саймон Анхольт і Джеремі Хілдрет у праці «Brand America: The Mother of All Brands (2004)» наголошують на ролі економічних показників у формуванні іміджу країни. Вони стверджують: «Економічна могутність країни є одним з найважливіших факторів, що впливають на її глобальний імідж»[78]. Дійсно, економічний успіх країни, її інноваційний потенціал та

конкурентоспроможність на світових ринках суттєво впливають на її сприйняття міжнародною спільнотою.

Культурна спадщина, суспільні цінності та соціальні досягнення країни є ключовими елементами, що формують її сприйняття на міжнародній арені поряд з економічними та політичними здобутками. Професор Лондонської школи економіки Мері Калдор у книзі "Global Civil Society: An Answer to War" (2003) підкреслює значущість активної участі громадських організацій та ініціатив у створенні та просуванні позитивного образу держави на світовій арені. Вона пише: «Активне громадянське суспільство може суттєво впливати на сприйняття країни за кордоном» [95]. Це підкреслює важливість соціальної згуртованості, культурного розмаїття та активності громадян у створенні позитивного образу країни.

Умови та події на глобальній арені мають визначальний вплив на те, як сприймається держава у світовому співтоваристві, але вони не діють ізольовано. Залучення держави до розв'язання світових викликів і її внесок у спільні міжнародні зусилля суттєво впливають на її репутацію та авторитет у глобальному співтоваристві.

Зовнішні фактори відіграють важливу роль у формуванні міжнародного іміджу, оскільки вони визначають контекст, в якому сприймається країна. Ці фактори включають геополітичне становище, міжнародні відносини та глобальні тенденції.

Американський політолог Генрі Кіссінджер у своїй праці "Diplomasy" (1994) підкреслює важливість геополітичного положення країни для її міжнародного статусу та іміджу. Він зазначає: «Географічне розташування держави часто визначає її роль у міжнародній системі» [98, с.912]. Дійсно, географічне положення країни, її природні ресурси та стратегічне значення в регіоні суттєво впливають на її сприйняття іншими державами.

Зовнішньополітична діяльність держави є ключовим фактором формування її міжнародного іміджу. Професор міжнародних відносин Колумбійського університету Роберт Джервіс у книзі "Perception and

"Misperception in International Politics" (1976) аналізує вплив зовнішньої політики на сприйняття держави. Він стверджує: «Дії держави на міжнародній арені безпосередньо формують її імідж в очах інших акторів» [94]. Це підкреслює важливість послідовної та відповідальної зовнішньої політики для формування позитивного міжнародного іміджу.

У сучасному глобалізованому світі імідж держави формується не лише її власними діями, але й її реакцією на глобальні виклики. Дослідник Пітер ван Хам у статті "The Rise of the Brand State" (2001), опублікованій у журналі *Foreign Affairs*, розглядає вплив глобалізації на формування іміджу держав. Він пише: «У глобалізованому світі країни все більше конкурують за увагу, повагу та довіру інвесторів, туристів, споживачів, донорів, іммігрантів, медіа та урядів інших націй» [115, с.26.]. Це твердження підкреслює важливість активної участі країни у вирішенні глобальних проблем для формування позитивного міжнародного іміджу.

Зовнішні фактори тісно пов'язані з внутрішніми, оскільки вони визначають, як внутрішні характеристики країни сприймаються на міжнародній арені. Однак, для ефективного формування міжнародного іміджу необхідно також враховувати комунікаційні фактори, які визначають, як інформація про країну поширюється у світовому інформаційному просторі.

Комунікаційні фактори відіграють ключову роль у трансляції внутрішніх характеристик країни та її зовнішньополітичної діяльності на міжнародну арену. Вони включають інформаційне середовище, медіа та публічну дипломатію. У сучасному світі глобальні медіа стали ключовим інструментом формування міжнародного іміджу держави. Професор Нью-Йоркського університету Ейтан Гілбоа у статті "Searching for a Theory of Public Diplomacy" (2008) підкреслює роль медіа у формуванні міжнародного іміджу. Він зазначає: «У сучасному світі глобальні медіа стали ключовим інструментом формування міжнародного іміджу держави» [91, с.57]. Це підкреслює важливість ефективної комунікаційної стратегії та взаємодії з міжнародними ЗМІ для формування позитивного іміджу країни.

Комунікаційні фактори є сполучною ланкою між внутрішніми характеристиками країни та її зовнішнім сприйняттям. Вони визначають, як інформація про країну подається та інтерпретується на міжнародній арені. Однак, для повного розуміння процесу формування міжнародного іміджу необхідно також враховувати історичні та культурні фактори, які формують глибинний контекст сприйняття країни.

Багатовікова спадщина народу та його культурні надбання є фундаментальними чинниками, що визначають стійке сприйняття країни у світовій спільноті, створюючи контекст, через який сприймаються її сучасні дії. Історичне минуле країни, її досягнення та випробування суттєво впливають на її сучасний міжнародний імідж. Професор Єльського університету Тімоті Снайдер у книзі "The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999" (2003) розглядає вплив історичної пам'яті на формування національної ідентичності та міжнародного іміджу. Він зазначає: «Інтерпретація історичних подій може суттєво впливати на сучасне сприйняття країни» [109, с. 53]. Це підкреслює важливість розуміння та ефективного управління історичною спадщиною для зміцнення авторитету та покращення репутації держави на світовій арені.

Культурна складова є потужним інструментом формування міжнародного іміджу, який дозволяє країні презентувати свої цінності та досягнення через мистецтво, освіту та науку. Дослідниця Джессіка С. Е. Гієнов у статті "Cultural Diplomacy as Soft Power: The Impact of the American Pavilion on the 1958 Brussels World's Fair" (2010) аналізує роль культурної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу. Вона стверджує: «Просування національної культури, мистецтва та традицій через міжнародні культурні проекти, виставки, фестивалі та освітні програми слугує ефективним механізмом зміцнення авторитету держави та поглиблення її міжнародних зв'язків. Такий підхід дозволяє створити багатогранне уявлення про країну та сформувати довготривалі партнерські відносини з іншими державами на основі культурного взаєморозуміння» [10, с. 267]. Це підкреслює важливість активної

культурної політики та міжнародного культурного обміну для формування привабливого образу країни.

Підсумовуючи, варто зазначити, що формування міжнародного іміджу держави є результатом складної взаємодії різноманітних факторів. Внутрішні фактори, такі як політична система, економічний розвиток та соціально-культурні особливості, формують основу іміджу країни. Зовнішні фактори, включаючи геополітичне становище, міжнародні відносини та глобальні тенденції, визначають контекст сприйняття країни на міжнародній арені. Комунікаційні фактори, такі як діяльність медіа та публічна дипломатія, відіграють ключову роль у трансляції інформації про країну зарубіжній аудиторії. Нарешті, історичні та культурні фактори створюють глибинний контекст, через який сприймаються всі інші аспекти іміджу країни.

Ефективне управління міжнародним іміджем вимагає комплексного підходу, який враховує всі ці фактори та їх взаємодію. Країни, які здатні гармонійно поєднувати різні аспекти свого розвитку, успішно донести свої цінності та досягнення на міжнародній арені, а також активно сприяти вирішенню глобальних проблем, мають найкращі шанси на формування позитивного та стійкого міжнародного іміджу. Це відкриває широкі можливості для реалізації національних інтересів, залучення стратегічних інвестицій, розвитку туризму та суттєвого посилення впливу країни у світі.

1.3.2. Роль цифрової дипломатії у формуванні міжнародного іміджу

У сучасну епоху глобальної цифровізації роль цифрової дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держави набуває все більшого значення. Цифрова дипломатія, також відома як е-дипломатія або цифрова публічна дипломатія, стала невід'ємною частиною зовнішньополітичної діяльності багатьох країн.

Цифрова дипломатія є сучасним інструментом державної зовнішньої політики, що активно використовується для створення вдалого іміджу країни на міжнародній арені. З розвитком інформаційних технологій уряди,

міжнародні організації та дипломатичні представництва адаптуються до нових умов комунікації, використовуючи соціальні мережі, офіційні вебсайти та цифрові платформи для досягнення зовнішньополітичних цілей. У контексті глобалізації цифрова дипломатія стала невід'ємною частиною стратегій публічної дипломатії, зосереджених на створенні сприятливого міжнародного середовища для досягнення політичних, економічних та культурних інтересів держави.

Основним завданням цифрової дипломатії є управління інформаційними потоками та їх адаптація до цільових аудиторій. Завдяки використанню соціальних медіа, таких як Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn, уряди мають можливість безпосередньо спілкуватися з громадськістю, обходячи традиційні медіа-посередники. Це дозволяє оперативно реагувати на виклики інформаційного середовища, коригувати існуючі стереотипи та сприяти формуванню позитивного сприйняття країни серед міжнародної спільноти.

Професор Ніколас Вестсорт, директор Школи східних та африканських досліджень Лондонського університету, у своїй статті "Digital Diplomacy: The Impact of the Internet on International Relations" (2008) дає наступне визначення: «Цифрова дипломатія - це використання інтернету та нових інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення дипломатичних цілей» [116. с.26]. Це визначення підкреслює інструментальний характер цифрової дипломатії у досягненні зовнішньополітичних цілей, включаючи формування позитивного міжнародного іміджу.

Цифрова дипломатія особливо важлива для країн, які прагнуть підвищити свій міжнародний авторитет та утвердити унікальну національну ідентичність. У таких випадках цифрові платформи стають інструментом просування наративів, що підкреслюють цінності, досягнення та унікальність країни. Цей підхід сприяє поширенню інформації про позитивні зміни, економічні досягнення, культурні ініціативи та інші аспекти, які формують сприятливий імідж держави.

Дослідники Пабле Суровіч та Філіп Севін у статті "Digital Diplomacy in the Age of Social Media" (2019) виділяють кілька ключових функцій цифрової дипломатії у формуванні міжнародного іміджу [111, С.728-742]:

1. Інформування: Цифрові платформи дозволяють оперативно поширювати інформацію про політику, культуру та цінності країни.
2. Влив: Соціальні медіа надають можливість формувати громадську думку та впливати на сприйняття країни за кордоном.
3. Залучення: Інтерактивність цифрових платформ дозволяє активно залучати зарубіжну аудиторію до діалогу.
4. Управління репутацією: Цифрова дипломатія дає інструменти для оперативного реагування на кризові ситуації та управління репутаційними ризиками.

Одним із ключових аспектів цифрової дипломатії є її вплив на громадську думку. Через соціальні медіа уряди мають змогу взаємодіяти з різними соціальними групами, такими як молодь, бізнес-спільнота, неурядові організації, журналісти та інші представники громадянського суспільства. Така комунікація сприяє створенню більш прозорого та зрозумілого образу держави, демонструючи її відкритість до співпраці та взаємодії.

Професор Ронен Бергман з Тель-Авівського університету у своїй роботі "Digital Diplomacy and National Image Building in the 21st Century" (2020) наголошує на стратегічному значенні цифрової дипломатії: «У сучасному світі, де інформаційні потоки стають все більш інтенсивними та децентралізованими, здатність результативно застосовувати цифрові інструменти для створення та просування міжнародного іміджу стає критично важливою компетенцією для держав» [79, с.43].

Ще одним важливим аспектом цифрової дипломатії є можливість проведення інформаційних кампаній з метою коригування іміджу країни. Відомі приклади включають інформаційні кампанії, спрямовані на популяризацію туристичних, культурних та економічних можливостей держави. Ефективне використання цифрових технологій у таких кампаніях

дозволяє охопити широку аудиторію, забезпечуючи доступ до актуальної інформації про країну.

Також цифрова дипломатія дозволяє країнам створювати партнерства з міжнародними організаціями, корпораціями та окремими особами. Це сприяє інтеграції країни у глобальні процеси, зміцненню співпраці у політичній, економічній та культурній сферах. Крім того, цифрові платформи забезпечують можливості для обміну досвідом і передовими практиками між державами, сприяючи посиленню взаємної довіри та підтримки.

Однак, важливо зазначити, що цифрова дипломатія має і свої виклики. Професор Філіп Сіб з Університету Південної Каліфорнії у книзі "Real-Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media Era" (2012) застерігає: «Швидкість та широта поширення інформації в цифровому середовищі створюють як нові можливості, так і нові ризики для міжнародного іміджу держав» [6, с. 103]. Він підкреслює необхідність розробки комплексних стратегій цифрової дипломатії, які б враховували ці ризики.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що цифрова дипломатія відіграє ключову роль у формуванні міжнародного іміджу держави в сучасну епоху. Вона надає нові потужні інструменти для комунікації, впливу та взаємодії з зарубіжною аудиторією. Водночас, ефективне використання цих інструментів вимагає розробки комплексних стратегій, які б враховували як можливості, так і ризики цифрового середовища.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

У цьому розділі було проаналізовано ключові концепції, інструменти та виклики, пов'язані із застосуванням цифрової дипломатії в сучасній зовнішньополітичній діяльності. Встановлено, що цифрова дипломатія є важливим засобом реалізації публічної дипломатії та концепції «м'якої сили», дозволяючи державам через використання соціальних медіа, офіційних вебсайтів і відеоплатформ формувати позитивний міжнародний імідж, досягати зовнішньополітичних цілей та оперативно реагувати на виклики інформаційного середовища.

Розглянуто структуру міжнародного іміджу, що складається з політичного, економічного, культурного, соціального та екологічного аспектів, у кожному з яких цифрова дипломатія відіграє важливу роль. Проаналізовано успішні практики провідних країн, які свідчать про ефективність цифрових інструментів у зміцненні міжнародної репутації, протидії дезінформації та просуванні національних інтересів.

Таким чином, цифрова дипломатія не лише доповнює традиційні дипломатичні підходи, але й виступає інноваційним засобом формування міжнародного іміджу в умовах глобалізації та цифровізації. Ці теоретичні принципи закладають фундамент для подальшого вивчення практичної сторони реалізації цифрової дипломатії Україною.

РОЗДІЛ II.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ

2.1. Стратегія розвитку цифрової дипломатії в Україні

У сучасному світі, де інформаційні технології та цифрові комунікації стали невід'ємною частиною міжнародних відносин, публічна дипломатія набуває особливого значення як інструмент формування міжнародного іміджу держави та просування її національних інтересів. Важливою складовою публічної дипломатії є цифрова дипломатія, яка використовує можливості новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення зовнішньополітичних цілей держави. Цей напрям дипломатичної діяльності дозволяє державам вести прямий діалог з зарубіжною аудиторією, формувати громадську думку та впливати на прийняття політичних рішень через цифрові канали комунікації.

В умовах глобальної діджиталізації та трансформації міжнародних комунікацій, спричинених пандемією COVID-19 та іншими викликами сучасності, роль цифрової дипломатії суттєво зросла. Вона стала не просто додатковим інструментом зовнішньої політики, а необхідною умовою ефективної дипломатичної діяльності в XXI столітті. Особливої актуальності цифрова дипломатія набула для України в контексті протидії російській агресії та необхідності донесення об'єктивної інформації про ситуацію в країні до міжнародної спільноти.

Цифрова дипломатія як складова публічної дипломатії відіграє ключову роль у формуванні наративів про Україну в глобальному інформаційному просторі, протидії дезінформації та створенні позитивного іміджу держави. Вона дозволяє охопити широку міжнародну аудиторію, оперативно реагувати на інформаційні виклики та будувати довгострокові комунікаційні стратегії з використанням сучасних цифрових платформ та інструментів.

У цьому контексті розробка та впровадження ефективної стратегії розвитку цифрової дипломатії стала одним із пріоритетних завдань зовнішньополітичного відомства України. Ця стратегія має враховувати як глобальні тенденції розвитку цифрових комунікацій, так і специфічні потреби України у сфері міжнародної комунікації, включаючи необхідність протидії інформаційній агресії та просування національних інтересів на міжнародній арені.

Ключовим документом, що визначає основні напрямки розвитку публічної та цифрової дипломатії України, є "Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки", яка була розроблена у відповідь на сучасні виклики міжнародної комунікації та необхідність посилення присутності України в глобальному інформаційному просторі [12].

У межах Стратегії публічної дипломатії МЗС України, розробленої на 2021-2025 роки, цифрова дипломатія була визначена як один із ключових стратегічних напрямків [12]. Після початку повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року цей комунікативний інструмент набув надзвичайно потужного значення, перетворившись на ефективний механізм привернення уваги світової спільноти до українських реалій, формування емпатії до українського народу та максимально широкого висвітлення агресивних дій російської федерації.

Відповідно до вищезгаданої «Стратегії», цифрова дипломатія визначається як «напрямок публічної дипломатії, що передбачає використання цифрових технологій і платформ, а також взаємодію з ними для захисту національних інтересів країни» [12].

Значущість цього документа підтверджується ефективним застосуванням інструментів публічної дипломатії у просуванні зовнішньополітичних інтересів України. Особливо яскраво це проявилось у протидії російській агресії, де інноваційні підходи публічної дипломатії продемонстрували свою результативність на міжнародній арені.

Цифрова дипломатія природно доповнює та інтегрується в традиційну дипломатичну практику. Як зауважує українська дослідниця О. Опанасюк, сьогодні «під новою публічною дипломатією розуміють вже не односторонні дії держави із власного позиціонування, а діалог сторін, що базується на гуманітарному та інформаційному співробітництві з використанням найновіших комунікаційних технологій» [72 с. 240].

Як влучно зазначив міністр закордонних справ Д. Кулеба, «в сучасному світі сама лише тиха та кулуарна дипломатія не працює. Суспільства та спільноти в реальному та цифровому світі стали невід'ємною частиною дипломатичного процесу», підкреслюючи необхідність виходу за межі традиційних дипломатичних методів [16].

Принципи публічної дипломатії становлять комплексну систему засад, на яких базується діяльність Міністерства закордонних справ, закордонних дипломатичних установ та українських інституцій.

Фундаментальним елементом цієї системи виступає проєктний менеджмент, який забезпечує структурований підхід до організації дипломатичної діяльності через встановлення чітких цілей, ефективне використання ресурсів, постійний моніторинг результатів та прозору систему звітності [12].

Особлива увага також приділяється інноваційності, що передбачає активне впровадження сучасних технологій, нових форматів комунікації та креативних рішень у дипломатичній практиці [12].

Важливим аспектом публічної дипломатії України є повага до культурного розмаїття, яка виявляється у вивченні та врахуванні культурних особливостей різних народів, просуванні міжкультурного діалогу та протидії будь-яким формам дискримінації [12].

Цей принцип тісно пов'язаний із ще одним важливим принципом публічної дипломатії України, а саме - з людиноцентричністю, згідно з якою людина, її права та свободи визнаються найвищою цінністю. Це передбачає

створення інклюзивного середовища, забезпечення рівних можливостей та пріоритетність гуманітарних цінностей у дипломатичній діяльності [12].

Принцип відповідальності охоплює дотримання національного та міжнародного законодавства, етичну поведінку, професійну доброчесність та прозорість діяльності [12].

Розроблені принципи формують ґрунтовну аксіологічну базу української публічної дипломатії. Їхня сутність відображає глибоко гуманістичний характер зовнішньополітичної діяльності держави, де центральне місце посідають загальнолюдські цінності, захист людської гідності та створення умов для всебічного розвитку особистості. Така політика демонструє пріоритетність людського виміру в державному управлінні, наголошуючи на важливості етичних норм, соціальної справедливості та суспільного благополуччя. Важливо підкреслити, що ці засадничі принципи повністю узгоджуються з фундаментальними положеннями Конституції України, зокрема її першими двома розділами, які визначають основоположні цінності функціонування української державності та суспільства [2].

У процесі здійснення цифрової дипломатії як складової публічної дипломатії України можна виділити три основні стратегічні напрями діяльності, які визначають характер та специфіку роботи дипломатичних установ та інших залучених інституцій у цифровому просторі. Ці напрями сформувалися відповідно до сучасних викликів міжнародної комунікації та необхідності комплексного підходу до просування інтересів держави у глобальному інформаційному середовищі.

Перший вимір охоплює «взаємодію з міжнародними цифровими платформами для просування позитивного іміджу України у світі та захисту національної безпеки» [12]. Ця діяльність включає співпрацю з глобальними технологічними компаніями (Google, Meta, Twitter та ін.) щодо протидії дезінформації та просування українського контенту. МЗС України та інші державні інституції активно працюють над верифікацією офіційних акаунтів, забезпеченням пріоритетності достовірної інформації про Україну в

пошукових системах та соціальних мережах. Важливим аспектом цього виміру є також робота з факт-чекінговими платформами та міжнародними медіа для спростування фейків та протидії інформаційним атакам проти України [12].

Другий вимір стосується «використання цифрових інструментів для організації заходів і проєктів публічної дипломатії» [12]. В умовах глобальної діджиталізації та пост-пандемічної реальності, Україна активно впроваджує гібридні та онлайн-формати дипломатичних заходів. Це включає проведення віртуальних культурних фестивалів, онлайн-виставок, вебінарів, цифрових освітніх програм та інтерактивних презентацій. Український інститут та закордонні дипломатичні установи використовують сучасні технології віртуальної та доповненої реальності для створення імерсивного досвіду знайомства з українською культурою, історією та сучасністю. Важливим елементом цього виміру є також розвиток цифрових платформ для координації проєктів культурної дипломатії та забезпечення їх доступності для міжнародної аудиторії [12].

Третій вимір фокусується на «використанні потенціалу соціальних мереж та взаємодії з онлайн-спільнотами для формування позитивного іміджу України та просування її інтересів у світі [12]. Це передбачає системну роботу з різними цільовими аудиторіями через соціальні платформи, створення та поширення якісного мультимедійного контенту, розвиток мережі цифрових амбасадорів України. Особлива увага приділяється взаємодії з лідерами думок, блогерами та активними учасниками онлайн-спільнот, які можуть виступати ретрансляторами меседжів про Україну. МЗС та дипломатичні установи реалізують комплексні соціальні медіа кампанії, спрямовані на висвітлення досягнень України в різних сферах, промоцію української культури та протидію негативним наративам [12].

Важливо відзначити, що всі три виміри тісно взаємопов'язані та взаємодоповнюють один одного, створюючи синергетичний ефект у реалізації завдань цифрової дипломатії. Успішна реалізація заходів у кожному з цих вимірів вимагає координації зусиль різних інституцій, постійного моніторингу

ефективності використовуваних інструментів та гнучкої адаптації стратегій відповідно до змін у глобальному інформаційному середовищі.

З початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року цей напрям набув особливої актуальності та зазнав значної інтенсифікації, що дозволило Україні утвердитися як впливовому суб'єкту міжнародної комунікації. В умовах глобального інформаційного протистояння цифрова дипломатія стала потужним інструментом реалізації зовнішньополітичних цілей України, зокрема через використання можливостей мережі Інтернет, соціальних медіа та різноманітних онлайн-платформ для формування міжнародного порядку денного та просування національних інтересів держави.

2.2. Нормативно-правова база цифрової дипломатії України

Нормативно-правове регулювання цифрової дипломатії в Україні формується системою взаємопов'язаних документів різного рівня, які створюють комплексну правову основу для здійснення дипломатичної діяльності в цифровому просторі. Особливістю цієї системи є її динамічний розвиток у відповідь на сучасні виклики міжнародної комунікації та трансформацію глобального інформаційного середовища.

Фундаментальну основу нормативно-правового забезпечення цифрової дипломатії складають положення Конституції України, які визначають засади зовнішньополітичної діяльності держави та гарантують право на інформацію [3]. На законодавчому рівні ключове значення має Закон України № 2449-VIII "Про дипломатичну службу" (2018) [5], який створює правову базу для діяльності дипломатичних установ, включаючи їх роботу в цифровому просторі. Важливим також є Закон України "Про інформацію", що регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації [7].

Подальший розвиток цього напрямку відображений у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», яка визначає стратегічні орієнтири цифрової

трансформації дипломатичних відносин [10]. Особливе значення для розуміння сутності та ролі цифрової дипломатії має «Доктрина інформаційної безпеки України», де концептуально окреслено поняття цифрової дипломатії в контексті забезпечення національних інтересів держави [8].

Стратегічний рівень нормативного регулювання представлений низкою документів, серед яких ключову роль відіграє «Стратегія зовнішньополітичної діяльності України», затверджена у 2021 році [9]. Цей документ визначає цифрову дипломатію як важливий інструмент реалізації зовнішньополітичних цілей держави та встановлює основні напрямки її розвитку. Прийняття "Стратегії" було зумовлено комплексом безпекових викликів, з якими зіткнулася Україна, зокрема потребою захисту державного суверенітету та територіальної цілісності, а також необхідністю реалізації конституційно закріпленого євроатлантичного курсу держави. Водночас документ визначив формування позитивного міжнародного іміджу України як один із пріоритетних напрямів зовнішньополітичної діяльності [9].

Експерти вважають, що цей документ виконує комплексну функцію, спрямовану на підвищення ефективності реалізації зовнішньої політики держави. З одного боку, він систематизує та впорядковує чинне законодавство, яке регулює основні напрями зовнішньополітичної діяльності, надаючи їй узгодженості та структурності. Це дозволяє забезпечити цілісність нормативної бази та уникнути дублювання чи суперечностей у правовому регулюванні. З іншого боку, документ формує та нормативно закріплює набір інструментів, необхідних для реалізації зовнішньополітичного курсу держави в сучасних умовах, які характеризуються стрімкими змінами та новими викликами в міжнародному середовищі [73].

Особливе місце займає також і вищезгадана «Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки» [4], яка детально окреслює завдання та механізми реалізації цифрової дипломатії.

Суттєвим елементом нормативної бази є «Стратегія інформаційної безпеки України», яка визначає засади захисту національних інтересів у

інформаційній сфері та протидії дезінформації. У контексті цифрової дипломатії цей документ встановлює рамки для протидії інформаційним загрозам та забезпечення кібербезпеки дипломатичних установ [11].

Прийняття «Комунікаційної стратегії Міністерства закордонних справ України» 24 березня 2021 року [1], підкреслює ключову роль комунікації у реалізації як внутрішньої, так і зовнішньої політики держави. Комунікація сьогодні є не просто засобом обміну інформацією, а стратегічним інструментом, здатним формувати міжнародний імідж країни, забезпечувати прозорість дій влади та сприяти активній участі громадян у політичних процесах.

Комунікація відіграє ключову роль у процесі вирішення конфліктів, особливо в контексті глобальної взаємозалежності та динамічних змін сучасного світу. Чітке донесення позицій, пояснення мотивів та конструктивний діалог здатні зменшити напруженість і створити основу для досягнення компромісів. Ретельно розроблена комунікаційна стратегія може не лише запобігти ескалації конфліктів, але й сприяти їх мирному врегулюванню [105, с. 13].

Водночас, ефективна комунікація виконує важливу функцію у формуванні позитивного міжнародного іміджу держави. Завдяки відкритості, послідовності та прозорості комунікаційних процесів країна може зміцнювати свої позиції на світовій арені, сприяючи довірі та співпраці з міжнародною спільнотою. Таким чином, комунікація стає невід'ємною складовою сучасної дипломатії та управління міжнародними відносинами.

На відомчому рівні важливу роль відіграють накази та розпорядження МЗС України, які регламентують конкретні аспекти здійснення цифрової дипломатії. Зокрема, це стосується порядку ведення офіційних акаунтів дипломатичних установ у соціальних мережах, координації комунікаційних кампаній та взаємодії з міжнародними партнерами у цифровому просторі [69, с.325]

Міжнародно-правовий вимір нормативного забезпечення включає міжнародні договори та угоди України у сфері інформаційного співробітництва, а також документи, що регулюють взаємодію з міжнародними організаціями у сфері цифрових комунікацій. Особливе значення мають угоди про співпрацю з провідними технологічними компаніями та платформами [10].

У контексті євроінтеграційних прагнень України важливим елементом нормативної бази є також документи, що визначають адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС у сфері цифрових комунікацій та інформаційної безпеки. Це включає імплементацію європейських практик регулювання цифрового простору та стандартів захисту даних [6].

Таким чином, нормативно-правове забезпечення цифрової дипломатії України являє собою багаторівневу систему взаємопов'язаних документів, яка постійно вдосконалюється відповідно до нових викликів та потреб дипломатичної служби в цифрову епоху.

2.3. Інституції цифрової дипломатії в Україні

У сучасному геополітичному ландшафті, цифрова дипломатія постає як невід'ємний інструмент міжнародної комунікації, що принципово змінює парадигму зовнішньополітичної взаємодії міжнародних акторів. Цифрова дипломатія є невід'ємною складовою зовнішньої політики, що інтегрує новітні технології у традиційні дипломатичні практики. В Україні, яка перебуває в епіцентрі повномасштабних, інформаційних та гібридних воєн, цифрова дипломатія набула особливого значення як інструмент для протидії дезінформації, зміцнення міжнародного іміджу та забезпечення стратегічної комунікації з партнерами. Успішна реалізація цієї політики неможлива без чіткої інституційної основи, що забезпечує координацію цифрових ініціатив, розробку стратегій та їхнє впровадження.

Інституційне забезпечення цифрової дипломатії України являє собою складну, багаторівневу систему державних та громадських інституцій, які

формують унікальний механізм зовнішньополітичної комунікації. Центральним координаційним органом виступає Міністерство закордонних справ України, яке через профільні структурні підрозділи – Управління публічної дипломатії та Департамент публічної дипломатії та комунікацій – здійснює стратегічне планування та оперативне управління цифровою дипломатією.

Створення Управління публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України у грудні 2015 року стало ключовим інституційним кроком у трансформації зовнішньополітичної комунікативної стратегії держави. Діяльність управління охоплює три взаємопов'язані та стратегічно важливі напрямки, які комплексно забезпечують ефективну публічну дипломатію України [75. с. 298].

Перший напрямок – іміджеві програми – включає багатоаспектну діяльність з формування позитивного міжнародного образу України. Це не лише організація конференцій, круглих столів та публічних акцій, але й системна робота з експертним середовищем та громадянським суспільством. Такий підхід дозволяє створювати багатошаровий, достовірний наратив про Україну, що виходить за межі стандартних інформаційних повідомлень.

Культурна дипломатія як другий напрямок передбачає глибоку системну роботу з просування українського культурного контенту за кордоном. Ключові завдання включають не лише представлення української культури, але й комплексну реформу системи культурних представництв. Важливим аспектом є двосторонній обмін – не лише презентація українського культурного доробку, але й активне залучення найкращих зарубіжних культурних практик та інновацій.

Третій напрямок – медійні комунікації – набуває дедалі більшого значення в епоху цифрової дипломатії. Проактивна робота з медіа, управління дипломатичною присутністю в соціальних мережах, створення унікального контенту та реалізація онлайн-кампаній перетворюються на критично важливий інструмент просування національних інтересів. Особливої

актуальності ця робота набула в умовах гібридної війни з Російською Федерацією, коли інформаційний простір став не менш важливим полем битви, ніж традиційні фронти [75 с. 299].

Синергія цих трьох напрямків дозволяє Україні формувати комплексну, багат шарову стратегію публічної дипломатії. Управління не просто комунікує інформацію, але створює цілісний наратив про Україну як сучасну європейську державу, що має багату культуру, потужний інтелектуальний потенціал та чітку орієнтацію на демократичні цінності.

Особливо важливим є те, що діяльність управління виходить за межі traditional державної комунікації. Це не лише інформування, але й активне формування міжнародного порядку денного, просування українських наративів та цінностей на глобальному рівні [45, с. 300].

У контексті складних геополітичних трансформацій та системних викликів національній безпеці, створення Міністерства інформаційної політики (МІП) України 2 грудня 2014 року стало ключовим інституційним рішенням у сфері державної комунікативної стратегії.

Передумови формування відомства були безпосередньо пов'язані з новітніми викликами гібридної війни, анексією Криму та військовим конфліктом на Сході держави. Російська Федерація розгорнула масштабну інформаційну агресію, спрямовану на дискредитацію України, маніпуляцію суспільною думкою та руйнування державницьких наративів.

Стратегічне призначення МІП виходило далеко за межі традиційних урядових комунікацій. Міністерство фактично перетворилося на передовий інформаційний плацдарм державної комунікативної політики, що включав системні напрямки діяльності. Ключовими завданнями відомства стали забезпечення інформаційного суверенітету держави, створення дієвих механізмів захисту національного інформаційного простору, розробка комплексних програм позиціонування України у світовому медійному середовищі.

Унікальність підходу МІП полягала в розумінні інформації як стратегічного ресурсу національної безпеки. Міністерство започаткувало новий напрямок державної політики – інформаційну дипломатію, яка інтегрує комунікативні практики з національними інтересами держави. [27].

Основні функціональні напрямки діяльності включали [27]:

- Захист критичної інформаційної інфраструктури
- Моніторинг та протидію деструктивним інформаційним впливам
- Розвиток цифрових комунікативних технологій
- Формування позитивного міжнародного іміджу України
- Забезпечення прозорості державних трансформацій

Діяльність Міністерства мала системний характер і включала аналітичне забезпечення інформаційної політики, координацію комунікативних зусиль різних державних інституцій, підготовку спеціалістів у сфері стратегічних комунікацій та міжнародне співробітництво в інформаційній сфері [27].

Хоча МІП пізніше було реорганізовано, його внесок у розбудову інформаційної спроможності України є визначальним. Створення міністерства стало системною відповіддю України на виклики інформаційної агресії, механізмом захисту національного суверенітету через комунікативні практики та інструменти цифрової дипломатії.

Створення Українського інституту у 2017 році стало знаковою подією в системі зовнішньополітичної комунікації держави, яка демонструє принципово новий підхід до міжнародної репрезентації України.

Інституційна концепція Українського інституту виходить далеко за межі традиційного інформаційного представництва. Розташований під патронатом Міністерства закордонних справ, інститут пропонує принципово новий підхід до міжнародної репрезентації України – через глибинне занурення у культурний, соціальний та гуманітарний контексти [38].

У своїй діяльності Український інститут зосереджується на репрезентації України світові через багатогранний і сучасний підхід до національної ідентичності. Він відмовляється від стереотипних культурних образів, що були

поширені історично, і пропонує інклюзивне бачення України як багатонаціональної спільноти з численними ідентичностями, які виходять за межі сучасних географічних кордонів [38].

Робота Інституту спрямована на ретрансляцію цінностей та прагнень як мешканців України, так і діаспори. Замість обмеження діяльності певними темами чи наративами, Інститут формулює три ключові тематичні рамки, які відображають прогрес України в утвердженні себе як європейської політичної нації. Вони формують основу для змісту проєктів та програм Інституту, орієнтованих на історичний, сучасний та майбутній контексти розвитку України. Перший напрям – «**Виклики минулого**», орієнтований на переосмислення історії, культурної спадщини та суспільних травм через глобальну перспективу. Він включає роботу над знаковими подіями, деколонізацію, декомунізацію та інтеграцію у світовий культурний дискурс. Другий напрям – «**Досвід сьогодення**», акцентує увагу на сучасній Україні як демократичній державі з активним громадянським суспільством, зокрема через представлення культури, формування національної ідентичності та захист територіальної цілісності. Третій напрям – «**Візії майбутнього**», фокусується на розбудові інноваційного потенціалу, адаптації до глобальних викликів і розвитку міжкультурного діалогу [13].

Ці стратегічні рамки є основою для програм і проєктів Інституту, що спрямовані на формування позитивного міжнародного іміджу України та інтеграцію у світовий культурний простір.

До ключових стратегічних та програмних напрямів діяльності Українського інституту належать [37]:

- **Мистецькі програми:** Комплексне просування українського мистецтва на міжнародній арені, підтримка культурних обмінів, організація мистецьких резиденцій, виставок, фестивалів та презентацій закордоном. Сприяння популяризації українських митців у світовому культурному просторі.

- **Кроссекторальні програми:** Розробка та реалізація міждисциплінарних ініціатив, що об'єднують різні сфери - культуру, освіту, креативні індустрії, соціальні комунікації. Створення платформ для діалогу та співпраці між різними секторами суспільства.

- **Академічні програми:** Підтримка наукового та освітнього обміну, організація стипендіальних програм, закордонних стажувань, конференцій, лекторіїв. Сприяння інтеграції українських дослідників у міжнародний академічний простір.

- **Громадянське суспільство:** Розвиток діалогових майданчиків, підтримка громадських ініціатив, програми з демократизації, посилення інституційної спроможності неурядових організацій, просвітницька діяльність.

- **Українська мова:** Популяризація української мови за кордоном, створення україномовного контенту, підтримка україністики, організація мовних курсів, перекладацькі проекти, лінгвістичні дослідження.

- **Розвиток культурної дипломатії:** Формування позитивного іміджу України через культурні комунікації, налагодження міжкультурного діалогу, представлення України як сучасної європейської держави на міжнародній арені.

- **Дослідження та аналітика:** Проведення комплексних досліджень у сфері культури, суспільних трансформацій, міжнародних відносин, підготовка аналітичних звітів, експертних висновків, стратегічне прогнозування [37].

Ці напрями утворюють цілісну екосистему культурної та суспільної комунікації, спрямовану на просування України у глобальному контексті, зміцнення її міжнародного авторитету та підтримку процесів демократичного розвитку [37].

Діяльність політичного керівництва України, зокрема Президента Володимира Зеленського, відіграє ключову роль у формуванні міжнародного

іміджу України та зміцненні її впливовості на світовій арені. У 2022 році Президент здобув значну підтримку міжнародної аудиторії, завдяки чому зросло сприятливе ставлення до прагнень України інтегруватися до ЄС і НАТО, що підтримали близько 66% європейців.

У сучасних умовах глобальної цифровізації Міністерство закордонних справ України розпочало системну трансформацію зовнішньополітичної діяльності через активний розвиток напрямку кібердипломатії. Цей стратегічний курс спрямований на комплексне впровадження сучасних цифрових технологій у дипломатичну практику та підвищення ефективності зовнішньополітичної роботи.

Минулого року в структурі міністерства було створено «спеціалізований підрозділ з кібердипломатії», про що заступник міністра закордонних справ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Антон Демьохін інформував під час онлайн-виступу на першій науково-практичній міжнародній конференції з питань кібердипломатії. Ключовим завданням підрозділу є «розбудова системи цифрових спроможностей зовнішньополітичного відомства» [14].

Процес цифрової трансформації МЗС передбачає «формування сучасної технічної бази з використанням передових технічних та програмних рішень, розвиток мережевої інфраструктури, цілеспрямовану підготовку кадрів для роботи з новітніми технологіями». Важливим напрямком є розширення спектру цифрових послуг для громадян та комплексна цифровізація внутрішніх процесів дипломатичної служби [14].

Наразі міністерство здійснює розробку Стратегії кібердипломатії України, яка має забезпечити своєчасне та якісне реагування на виклики цифрового середовища, посилити цифрову складову зовнішньої політики держави та створити ефективний механізм адаптації дипломатичної служби до умов цифрової трансформації суспільства.

Оперативна комунікація урядових структур, зокрема Офісу Президента, Міністерства закордонних справ і міжнародних служб, забезпечувала

своєчасне реагування на ключові події та активний зворотний зв'язок. Це дозволило Україні зберігати стійку увагу міжнародної спільноти, демонструючи відкритість, ініціативність і здатність до ефективного діалогу навіть у кризових умовах. Активне використання цифрових платформ сприяло глобальному поширенню меседжів про реалії війни, що значно посилило підтримку України серед урядів, міжнародних організацій та громадян світу.

Цей підхід не лише підкреслює здатність українського керівництва до адаптації у сучасному інформаційному просторі, але й демонструє важливість цілеспрямованої стратегії цифрової дипломатії для досягнення геополітичних цілей України.

Таким чином, офіційні інституції публічної та цифрової дипломатії в Україні відіграють ключову роль у формуванні та реалізації зовнішньополітичних цілей держави в умовах глобалізації та зростаючого впливу цифрових технологій. Вони забезпечують ефективну взаємодію України з міжнародними партнерами, створюючи платформу для реалізації стратегічних комунікацій та зміцнення іміджу країни на світовій арені. Важливу роль у цьому процесі відіграють урядові органи, зокрема Міністерство закордонних справ України, Офіс Президента, Український інститут, а також інші державні установи, які забезпечують координацію діяльності в сфері цифрової та публічної дипломатії.

Значним аспектом є інтеграція цифрових платформ у зовнішньополітичні стратегії, що дозволяє оперативно реагувати на виклики часу та забезпечувати миттєву комунікацію з міжнародною спільнотою. За допомогою таких інструментів, як соціальні мережі, офіційні онлайн-ресурси, вебінари та інші цифрові канали, Україна здатна забезпечити доступ до актуальної інформації, коригувати міжнародний імідж і активно просувати свої інтереси.

Загалом, розвиток інституцій цифрової дипломатії в Україні є важливим етапом на шляху до формування сучасної зовнішньої політики, здатної відповідати на глобальні виклики та зміцнювати позиції країни на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Дослідження нормативно-правової бази та інституційної структури цифрової дипломатії України показало, що вона є важливим та невід'ємним елементом сучасної зовнішньої політики держави. В умовах глобальної діджиталізації та інформаційної агресії Україна створила розгалужену та ефективну систему правового регулювання і координації цифрової дипломатії, що дозволяє оперативно реагувати на виклики сучасності та просувати національні інтереси на міжнародній арені.

На нормативно-правовому рівні основою цифрової дипломатії є Конституція України, закони, зокрема "Про дипломатичну службу" та "Про інформацію", а також стратегічні документи, такі як "Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки", "Стратегія зовнішньополітичної діяльності України" та "Стратегія інформаційної безпеки України". Ці документи забезпечують системний підхід до цифрової трансформації дипломатичної служби та створюють механізми для протидії дезінформації, просування позитивного міжнародного іміджу України та зміцнення її позицій у глобальному інформаційному середовищі.

Інституційна структура цифрової дипломатії України представлена Міністерством закордонних справ (Управлінням публічної дипломатії), Українським інститутом, Офісом Президента України та іншими державними установами, які координують комунікаційні стратегії та ініціативи. Важливу роль відіграє розгалужена система дипломатичних установ, що активно працюють у цифровому просторі через соціальні медіа, онлайн-платформи та сучасні комунікаційні інструменти.

Важливим досягненням стало створення комплексного підходу до просування національних інтересів України, який охоплює три стратегічні виміри: взаємодію з міжнародними платформами, організацію цифрових проєктів публічної дипломатії та використання потенціалу соціальних мереж

для формування позитивного іміджу України. Ці напрямки демонструють ефективну інтеграцію новітніх технологій у зовнішньополітичну діяльність.

Міністерство закордонних справ України активно розробляє «Стратегію кібердипломатії», яка стане важливим кроком у реагуванні на виклики цифрової епохи. Кібердипломатія є критичним напрямом у контексті технологічних змін і зростання загроз кібератак. Розробка цієї стратегії дозволить Україні захистити національні інтереси в цифровому середовищі та зміцнити позиції на міжнародній арені через інтеграцію кібербезпеки в дипломатичні процеси.

Таким чином, нормативно-правова база та інституційна структура цифрової дипломатії України є системним та функціональним механізмом, який відповідає сучасним викликам і сприяє досягненню стратегічних зовнішньополітичних цілей. Подальший розвиток цього напрямку передбачає вдосконалення правових механізмів, розширення інституційного потенціалу та впровадження інноваційних цифрових інструментів для посилення позицій України у світі.

РОЗДІЛ III. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В ДІЇ

3.1. Аналіз розвитку та стану цифрової дипломатії України до повномасштабного вторгнення рф

Сучасний світ перебуває у стані глибокої трансформації, де технології відіграють ключову роль у формуванні нових форматів комунікації, взаємодії та впливу. Дипломатія, яка історично будувалася на міжособистісних контактах і багатосторонніх переговорах, адаптується до нової епохи, де домінує цифровий простір. Цифрова дипломатія, як порівняно новий феномен, стала відповіддю на виклики глобалізації, інформаційної революції та динамічного розвитку комунікаційних технологій. Вона відкрила перед державами нові можливості для популяризації національних інтересів, формування міжнародного іміджу та забезпечення ефективного обміну інформацією.

У цьому контексті важливість цифрової дипломатії не лише в її технологічній новизні, а й у здатності пристосовуватися до мінливих умов глобального середовища, швидко реагувати на виклики та активно впливати на міжнародний порядок денний. Для країн, які стикаються з екзистенційними загрозами та інформаційною агресією, цифрова дипломатія стає не просто інструментом, а стратегічним ресурсом, здатним змінити баланс сил у глобальному просторі.

Україна, яка зазнає впливу багатовимірних викликів, почала активно використовувати можливості цифрових технологій, щоб бути почутою на міжнародній арені. Проте становлення цифрової дипломатії є складним і багатоетапним процесом, який вимагає системності, злагодженості та здатності інтегрувати цифрові ініціативи у традиційні дипломатичні практики. Розуміння передумов, підходів та викликів, які формували цифрову дипломатію України на етапі її розвитку до повномасштабного вторгнення РФ, є ключовим для аналізу її подальшої еволюції та ефективності.

Процес становлення позитивного образу України як впливового міжнародного актора розпочався безпосередньо після проголошення незалежності у 1991 році. З моменту виходу з пострадянського простору країна постала перед стратегічним викликом – подолати успадковані стереотипи та сформувати сучасний, конкурентоспроможний державний бренд.

До 2014 року цифрова дипломатія в Україні перебувала на стадії фрагментарного та несистемного впровадження. Характеризувалася випадковими комунікативними практиками без чіткої стратегії та розуміння потенціалу цифрових інструментів.

Розвиток цифрової дипломатії в Україні розпочався за ініціативи Костянтина Грищенка, який у 2010 році очолював Міністерство закордонних справ. У цей період було створено офіційну сторінку МЗС у Facebook, а в 2011 році Грищенко зареєструвався у Twitter, започаткувавши еру української «твіпломатії». На лекції в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка він зазначив, що спочатку не усвідомлював переваг соціальних мереж, але згодом оцінив їхній потенціал, обравши Twitter через його зручний формат коротких повідомлень [71].

У 2011-2012 роках лише незначна кількість представників МЗС та дипломатів України були активними у Twitter, причому їхні публікації не вирізнялися системністю чи інтерактивністю з аудиторією та переважно відображали офіційну позицію України без залучення ширшого контексту.

Початкові кроки цифрової дипломатії України можна віднести до періоду після Революції Гідності (2013–2014), коли країна зіткнулася з новими викликами, спричиненими військовою агресією РФ, окупацією Криму та війною на Донбасі. У цих умовах виникла гостра потреба в пошуку нових інструментів для захисту національних інтересів та ефективної комунікації з міжнародною спільнотою. Цифрові платформи стали ключовими каналами для досягнення цих цілей, адже дозволяли оперативно поширювати інформацію, привертати увагу до ситуації в Україні та формувати її позитивний міжнародний імідж.

Першим вагомим кроком у цьому напрямі стало активне освоєння соціальних мереж. Міністерство закордонних справ України одним із перших серед державних інституцій усвідомило потенціал цифрових комунікацій і почало активно використовувати Facebook, Twitter та YouTube. Наприклад, офіційний акаунт МЗС у Twitter почав працювати як оперативне джерело інформації про ключові події в Україні англійською мовою, адресоване іноземній аудиторії. Однією з перших масштабних кампаній у цьому форматі стала інформаційна ініціатива #CrimeaIsUkraine, яка розпочалася відразу після окупації Криму та була спрямована на нагадування світові про незаконність анексії півострова [19].

2015-2016 роки стали новим етапом розвитку цифрової дипломатії в Україні. В цей час було створено Управління публічної дипломатії, яке зосередилось на ребрендингу офіційних акаунтів МЗС у соціальних мережах і створенні сторінок українських посольств на нових медіаплатформах. Гібридна війна з Російською Федерацією на міжнародному рівні вимагала реформування МЗС та створення спеціалізованого підрозділу для вирішення ключових питань цифрової дипломатії. За цей період було проведено кілька інформаційних успішних кампаній, підтриманих гештегами «#RussiaInvadedUkraine», «#StopFake», «#LetMyPeopleGo», «#CrimeaIsUkraine». Це дозволило значно збільшити кількість підписників на офіційному акаунті МЗС у Twitter і привернути більше уваги до важливих міжнародних проблем [67, с.325]

Крім того, українські дипломати також почали активно використовувати візуальні комунікації. У 2015 році Міністерство інформаційної політики запустило проект «Ukraine: Freedom, Dignity, Creativity» («Україна: Свобода, Гідність, Креативність») [44], спрямований на популяризацію позитивного іміджу країни за кордоном. Він включав серію відеороликів, які поширювалися через YouTube і соціальні мережі, розповідаючи про культурні досягнення України, її історію та потенціал для співпраці.

Різке прискорення розвитку української цифрової дипломатії було безпосередньо пов'язане з російською військовою агресією 2014 року. Російська сторона намагалася підірвати стабільність України через інформаційні маніпуляції, впроваджуючи антиукраїнську пропаганду з метою дискредитації держави на окупованих територіях, зокрема в Криму, так званих ДНР та ЛНР.

Ключовим етапом у становленні цифрової дипломатії України стало заснування у 2014 році Міністерства інформаційної політики (нині реорганізованого). На відомство покладалися стратегічно важливі завдання: «забезпечення інформаційного суверенітету держави», формування «ефективної комунікаційної стратегії» як всередині країни, так і на міжнародній арені [4]. Пріоритетними напрямками роботи міністерства були розбудова державних інформаційних ресурсів, розроблення комплексної програми міжнародного позиціонування України та створення дієвої системи захисту інформаційного простору від зовнішніх маніпулятивних впливів [4].

У грудні 2015 року при Міністерстві закордонних справ України було сформовано Управління публічної дипломатії, діяльність якого охоплювала три стратегічні напрямки. По-перше, це іміджеві програми, що включали організацію конференцій, круглих столів, публічних акцій та активну взаємодію з експертним середовищем і громадянським суспільством. По-друге, культурна дипломатія, спрямована на реформування системи закордонних культурних представництв України, реалізацію міжнародних культурних проєктів та сприяння імпорту провідних зарубіжних культурних практик. Третім напрямком стала медійна комунікація, що передбачала проактивну роботу зі ЗМІ, управління дипломатичною присутністю в соціальних мережах, адміністрування офіційних блогів МЗС, створення авторського контенту та проведення інформаційних онлайн-кампаній [76, с.269].

У 2017 році при МЗС України було створено Український інститут - спеціалізовану інституцію для розвитку міжнародного культурного діалогу [28]. Паралельно в країні розпочалася активна робота з цифровізації

державних процесів. Ключовою подією став наказ Кабінету Міністрів від 2 вересня 2019 року про заснування Міністерства цифрової трансформації (МЦТ). Новостворений державний орган мав амбітну стратегію до 2024 року - комплексне впровадження цифрових технологій у політичну діяльність, системну інформатизацію різних галузей та планомірне підвищення рівня цифрової грамотності українських громадян [34].

Знаковим проектом став Єдиний державний веб-портал електронних послуг - «Дія. Держава у смартфоні», презентований у грудні 2019 року на базі Міністерства цифрової трансформації.

Унікальність проекту підтверджується запуском мобільного застосунку, який з квітня 2020 року революціонував систему зберігання та використання офіційних документів. Уперше в світовій практиці українці отримали можливість легально використовувати цифрові версії ключових документів: закордонного паспорта, водійських прав, ID-картки та студентського квитка безпосередньо зі смартфона.

Україна першою у світовій практиці впровадила концепцію повністю цифрового документообігу без необхідності мати паперові чи пластикові аналоги. Цей технологічний прорив не лише спрощує повсякденне життя громадян, але й демонструє високий рівень діджиталізації держави на міжнародній арені.

Перспективи розвитку такої системи надзвичайно широкі. Зокрема, експерти прогнозують, що найближчим часом подібні розробки дозволять впровадити електронне голосування на виборах за естонським зразком. Такі інновації не лише оптимізують державні процеси, але й формують позитивний імідж України як сучасної, технологічної держави, здатної до впровадження інноваційних рішень у сфері цифрової дипломатії.

Епідемія Covid-19 стала каталізатором кардинальної трансформації комунікаційних стратегій у дипломатичній сфері. З 2019 року світова дипломатична спільнота розпочала масштабне освоєння цифрових інструментів та платформ нових медіа, фактично здійснивши революцію в

міжнародній взаємодії. Віртуальні платформи вперше в історії перетворилися з допоміжного на основний простір комунікації для дипломатів, політиків та державних діячів. Цифрова дипломатія стрімко еволюціонувала від додаткового інструменту до ключового механізму міжнародних відносин.

Показовими прикладами цієї трансформації стали принципово нові формати міжнародної взаємодії. Зокрема, в Україні було реалізовано низку безпрецедентних дипломатичних ініціатив: у квітні 2020 року країна розпочала головування у Форумі безпекового співробітництва ОБСЄ в онлайн-режимі [22], а також відбулися перші віртуальні дипломатичні зустрічі найвищого рівня, включаючи відеоконференції Прем'єр-міністра та Міністра закордонних справ України з німецькими колегами [63].

Ці зміни засвідчили не лише вимушену адаптацію до карантинних обмежень, але й народження принципово нової моделі міжнародної комунікації, де цифрові технології стають визначальним інструментом дипломатичної взаємодії.

Прагнучи відповідати сучасним світовим тенденціям цифрової дипломатії та посилити міжнародну впізнаваність, українська дипломатична спільнота вийшла на платформу Instagram. 15 липня 2020 року МЗС України та Український інститут заснували офіційний обліковий запис держави «@ukraine.ua», який став потужним інструментом публічної дипломатії та просування національного бренду [52].

Цей медійний проєкт 2021 року було розроблено як стратегічний комунікаційний канал, покликаний репрезентувати Україну світові через сучасні цифрові комунікації. Обліковий запис слугує платформою для знайомства глобальної аудиторії з культурою, історією, досягненнями та сучасним обличчям української держави.

Створення «@ukraine.ua» став черговим кроком у формуванні позитивного міжнародного іміджу України засобами цифрової дипломатії, демонструючи здатність держави адаптуватися до найсучасніших комунікативних трендів.

Паралельно з Instagram-акаунтом було розроблено офіційний веб-сайт UKRAINE.UA, спрямований на комплексне представлення України світовій спільноті. Місія проєкту полягала в руйнуванні стереотипів та формуванні багатогранного образу держави [51]. Характеризуючи концепцію нового комунікаційного каналу, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба наголосив на амбітній меті представити Україну як багатозарову, сучасну країну. За його словами, сайт має розкрити її справжню сутність: «країну з потужним інноваційним потенціалом, багатою тисячолітньою культурою, приголомшливою природою та непохитним прагненням до свободи й гідності» [23].

Створений медійний ресурс покликаний подолати поверхневі уявлення про Україну, презентуючи її як динамічну, креативну державу з амбітним баченням власного майбутнього.

Важливим елементом комунікаційної стратегії держави став брендинговий проєкт “**Ukraine NOW**” — унікальна комунікаційна платформа, розроблена креативною компанією “Banda Agency” та офіційно схвалена Урядом України 10 травня 2018 року [50]. Концепція бренду народилася як амбітна спроба трансформувати міжнародний імідж країни, подолавши стереотипні уявлення та презентувавши Україну як сучасну, динамічну та інноваційну державу. Основними цілями проєкту було формування позитивного образу України в міжнародному просторі, залучення іноземних інвестицій та промоція туристичного потенціалу країни [31].

Бренд “**Ukraine NOW**” являє собою більше, ніж просто графічне рішення — це цілісна комунікаційна стратегія, що поєднує візуальні, смислові та емоційні складові. Логотип створений у вигляді динамічного модульного конструктора, де слово “UKRAINE” може доповнюватися різними контекстними словами: “INVEST NOW”, “TRAVEL NOW”, “STUDY NOW” тощо. Такий підхід демонструє багатогранність та потенціал держави в різних сферах. Колірна гама — жовтий та синій — символізує не лише державний прапор, але й передає енергію, оптимізм та стабільність [39].

Аналізуючи комунікативну стратегію “Ukraine NOW”, можна виділити кілька ключових аспектів її унікальності та ефективності:

1. Модульність та адаптивність бренду, що дозволяє швидко реагувати на різні комунікативні контексти.
2. Фокус на сучасності, інноваційності та динамічному розвитку країни.
3. Руйнування стереотипних уявлень про Україну як пострадянську країну.
4. Створення універсальної платформи для презентації різних сторін життя держави — від інвестицій до культури.

У контексті розвитку цифрової дипломатії важливим кроком стало прийняття "Стратегії Публічної Дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки", яка визначає чіткі орієнтири та механізми використання цифрових інструментів у зовнішньополітичній комунікації. Цей документ комплексно підходить до питань формування позитивного іміджу України на міжнародній арені, передбачаючи системне впровадження інноваційних комунікативних стратегій. Стратегія чітко окреслює пріоритети цифрової дипломатії, зокрема активне використання соціальних медіа, таргет-комунікації та креативних наративів для донесення української позиції світовій спільноті [12].

Як заявляв Дмитро Кулеба: «Стратегія публічної дипломатії вперше в історії затверджена в нашій державі. Вперше в єдиному документі систематизовано що, кому, коли і як Україна говорить про себе у світі: ключові меседжі, аудиторії, формати та канали комунікацій. Тепер зміцнення репутації України в світі буде не точковим, а системним, послідовним та цілісним» [16].

Таким чином, цифрова дипломатія України пройшла складний шлях трансформації від фрагментарних комунікацій до системної стратегії міжнародної взаємодії. Революція Гідності та російська агресія 2014 року стали потужними каталізаторами її розвитку, фундаментально змінивши парадигму зовнішньополітичної комунікації держави.

Ключовими етапами становлення стали створення профільних інституцій: Управління публічної дипломатії, Українського інституту, Міністерства інформаційної політики та цифрової трансформації.

Особливістю розвитку стало активне використання соціальних медіа для протидії інформаційній агресії та формування позитивного іміджу країни.

За цей період було реалізовано низку успішних проєктів, які суттєво посилили цифрову дипломатію України. Серед них: запуск Instagram-акаунту @ukraine.ua, створення веб-сайту UKRAINE.UA, інформаційні кампанії #CrimeaIsUkraine, #StopFake, проєкт "Ukraine: Freedom, Dignity, Creativity", а також унікальний загальнодержавний проєкт "Дія. Держава у смартфоні", який першим у світі впровадив концепцію повністю цифрового документообігу.

Технологічний прорив проєкту "Дія" визначив концептуальні контури інноваційного підходу до цифрової комунікації держави. Пандемія COVID-19 прискорила цифрову трансформацію дипломатичних комунікацій, перетворивши віртуальні платформи на домінуючий простір міжнародної взаємодії.

Вже на початковому етапі цифрова дипломатія довела свою ефективність як інструмент захисту національних інтересів, привернення уваги міжнародних спільнот, мобілізації міжнародної підтримки та протидії інформаційним викликам. Більше того, окреслений період став фундаментальною методологічною базою для формування сучасної концепції цифрової дипломатії України, яка трансформується з інструментального механізму зовнішньої комунікації в самостійний стратегічний напрям державної політики.

3.2. Аналіз цифрової дипломатії України в умовах повномасштабного вторгнення РФ

Російське повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року спричинило справжню трансформацію парадигми цифрової дипломатії, перетворивши її з допоміжного інструменту на ключовий механізм міжнародної комунікації та стратегічного впливу. Цифрові платформи перетворилися на потужний фронт інформаційної боротьби, який миттєво долав географічні та інформаційні бар'єри, забезпечуючи миттєву глобальну комунікацію про російську агресію.

Для України цей період позначився необхідністю швидкого переформатування дипломатичних стратегій із фокусом на цифрові інструменти. Війна поставила перед Україною виклики: як привернути увагу світу до агресії Росії, заручитися підтримкою міжнародної спільноти та досягти політичної, економічної та військової допомоги.

Соціальні мережі, месенджери та цифрові комунікативні канали стали не просто інструментом інформування, а потужним дипломатичним інструментом, який дозволив Україні вибудувати глобальну коаліцію підтримки та протистояти російській агресії на інформаційному фронті. Більшість дослідників вважають соціальні мережі потужним інструментом реалізації «м'якої сили». Цей термін, введений у науковий обіг політологом Джозефом Наєм, описує спосіб впливу, заснований на непримусовому переконанні. Основні механізми «м'якої сили» включають міжнародне співробітництво у сферах науки, культури, освіти та глобальної комунікації [104, С. 153–154].

На міжнародному рівні вторгнення сприяло розколу глобальної спільноти на тих, хто підтримує Україну, та тих, хто схильний до нейтралітету або підтримує РФ. Це зумовило необхідність інтегрувати новітні технології в дипломатичну роботу, аби оперативно доносити свою позицію, протидіяти

російській пропаганді та утверджувати імідж України як демократичної, європейської держави.

Офіційне представництво України активно функціонує на Facebook, Twitter, Instagram та YouTube. Міністерство закордонних справ України також представлене на цих платформах, при цьому надаючи своїм дипломатам свободу самовираження в соціальних мережах у межах законодавства.

Україна впевнено закріпила свої позиції у цифровому просторі через розгалужену систему офіційних представництв у соціальних мережах. Флагманом цієї присутності став акаунт Ukraine.ua в Instagram, який розвивається спільними зусиллями МЗС України та ГО BRAND UKRAINE. Сторінка не лише залучила аудиторію, що перевищує мільйон підписників, але й досягла визначного міжнародного успіху, увійшовши 2023 року до п'ятірки найвпливовіших державних акаунтів світу [15]. Цифрова присутність України не обмежується Instagram - країна активно розбудовує свої представництва на інших стратегічних платформах, включаючи LinkedIn та TikTok, а також підтримує власний веб-портал. Така багатоканальна комунікаційна стратегія дозволяє ефективно доносити позицію держави до різних цільових аудиторій та зміцнювати міжнародний імідж України у цифровому просторі.

МЗС, орієнтуючись на міжнародну аудиторію, веде багатомовну комунікацію через різні соціальні платформи, створюючи унікальний контент для кожної з них. Комунікаційна стратегія міністерства охоплює як широку світову аудиторію, так і спрямована на конкретні цільові групи. Цільові повідомлення включають офіційні заяви представників української влади, інформацію про діяльність збройних сил та дипломатичні зусилля щодо забезпечення військової підтримки. У цьому також допомагає функціональний та офіційний веб-сайт МЗС [6].

Важливим елементом української цифрової дипломатії є проекти публічної дипломатії. Зокрема, "Ukraine NOW" - маркетингова кампанія, створена для просування національного бренду за кордоном, залучення інвестицій та розвитку туристичного потенціалу [13]. Проект активно

представлений у всіх відомих соцмережах. З початком повномасштабного вторгнення контент цих платформ зосередився на висвітленні подій в Україні, зберігаючи при цьому елементи розважального характеру. Публікації оновлюються кілька разів на день, забезпечуючи постійний інформаційний потік.

Особливо важливою є роль цифрової дипломатії у донесенні об'єктивної інформації про події в Україні до світової спільноти.

Одним з важливих засобів донесення важливої інформації про війну в Україні до світу стали гештеги (англ. Hashtag) - слово або фраза з символом решітки (#) на початку, що використовується для позначення теми повідомлення у соціальних мережах [81]. Використання гештегів у соціальних медіа під час повномасштабного вторгнення росії в Україну стало ключовим інструментом цифрової дипломатії, інформаційної війни та глобальної мобілізації підтримки України. Гештеги, як інструмент візуалізації та організації інформації, дозволяють концентрувати увагу світової спільноти на конкретних подіях, закликах та меседжах.

Гештеги **#RussiaInvadedUkraine** та **#UkraineUnderAttack** стали одними з перших і ключових інформаційних кампаній, що розпочалися у перші години після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Головною метою кампанії було оперативне інформування глобальної спільноти про факт неспровокованої агресії, підкреслення ролі росії як ініціатора військового конфлікту та наголос на його незаконності з точки зору міжнародного права. Через цей гештег чітко трансливався основний меседж: росія порушує територіальну цілісність суверенної держави, загрожує міжнародній стабільності та підриває основи безпеки усього цивілізованого світу. У публікаціях із використанням **#RussiaInvadedUkraine** та **#UkraineUnderAttack** акцентувалося на тому, що вторгнення є глобальною загрозою, а Україна потребує негайної політичної, гуманітарної та військової підтримки для відсічі агресору [17].

Кампанія реалізувалася через масове поширення інформації в соціальних мережах, зокрема Twitter, Facebook та Instagram. Користувачі, активісти, медіаорганізації, дипломати та представники урядів використовували цей гештег для оперативного висвітлення ситуації на фронті та в тилу. Широкий розголос спричинили публікації, що супроводжувалися фото й відео, які документували перші дні вторгнення: просування російських танків, бомбардування міст, зруйновану інфраструктуру та паніку серед мирного населення. Гештеги стали важливими інструментами для журналістів і міжнародних медіа, які поширювали інформацію про напад у реальному часі, а також для українських дипломатів, які використовували його в офіційних зверненнях для консолідації міжнародної підтримки.

Гештег **#StandWithUkraine** став одним з найбільш потужних і ефективних інструментів мобілізації міжнародної підтримки для України після початку російського вторгнення. Ціль цієї кампанії полягала у залученні глобальної уваги до проблеми агресії росії та вираженні солідарності з українським народом у боротьбі за свою незалежність і суверенітет. гештег закликав людей з усього світу активно підтримувати Україну не лише через соціальні мережі, але й через реальні дії, такі як участь у мітингах, збір коштів, організацію гуманітарної допомоги та поширення важливої інформації. Основним меседжем кампанії стало те, що війна в Україні — це не лише проблема цієї країни, а й глобальна загроза, яка вимагає об'єднання всіх націй у боротьбі з агресією та порушенням міжнародного права. Мобілізація міжнародної підтримки стала важливим аспектом цієї кампанії, оскільки він підкреслював, що боротьба України — це боротьба за цінності, спільні для всього цивілізованого світу [35].

Ще одним важливим інструментом лобіювання надання Україні необхідного озброєння з боку західних країн став гештег **#ArmUkraineNow**. Метою кампанії було привернути увагу до гострої потреби України в сучасному озброєнні для відбиття атак російських військ і захисту цивільного населення. Гештег акцентував на тому, що вчасна та адекватна допомога

озброєнням може не лише зберегти життя мирних жителів, але й значно наблизити перемогу у війні. Основними меседжами кампанії були заклики до західних урядів забезпечити Україну необхідною технікою, зокрема артилерією, системами протиповітряної оборони, танками та літаками, що є критичними для забезпечення обороноздатності країни [55].

Гештег **#ArmUkraineNow** активно використовувався українськими політиками, дипломатами, громадськими активістами та волонтерами для створення тиску на західних партнерів та прискорення процесу ухвалення рішень про надання військової допомоги. Завдяки цьому інструменту вдалося ініціювати широкі міжнародні дискусії щодо необхідності постачання Україні сучасних озброєнь. Кампанія сприяла пришвидшенню ухвалення рішень про постачання артилерії, систем протиповітряної оборони, а також танків Leopard і Abrams, що значно посилило оборонний потенціал України. Більше того, гештег також став важливим чинником у започаткуванні обговорень щодо надання Україні винищувачів F-16 і балістичних ракет ATACMS, що могло суттєво змінити хід бойових дій на користь українських сил. У результаті, гештег **#ArmUkraineNow** став потужним інструментом для мобілізації міжнародної підтримки і зміцнення оборонної здатності України.

Яскравим і успішним кейсом цифрової дипломатії стала кампанія «Free the Leopards», розпочата фінськими політиками у 2023 році, а пізніше підхоплена в українському інфопросторі. Мета кампанії полягала у приверненні уваги німецьких політиків до необхідності надати Україні танки «Leopard» для протидії російській агресії. У соцмережах, зокрема в Instagram, користувачі, включно з публічними особами, активно постили фото з леопардовими принтами та гештегом **#FreeTheLeopards**. Зрештою Німеччина погодилася передати танки, і це рішення значною мірою стало результатом інтенсивного цифрового тиску, створеного активною кампанією в соціальних мережах, яка привернула увагу світової спільноти та посилила міжнародну підтримку України [14].

Україна також провела схожу масштабну цифрову кампанію, щоб лобіювати постачання винищувачів F-16. Враховуючи критичну потребу в сучасній авіаційній техніці, українські дипломати, активісти та громадськість активно використовували соціальні мережі, залучаючи гештеги на кшталт #F16forUkraine, щоб привернути увагу міжнародних партнерів. У результаті в серпні 2023 року Нідерланди, Данія та Норвегія підтвердили готовність надати Україні F-16, що стало одним із видимих досягнень цієї кампанії [61].

Одним з найбільш поширених та найбільш упізнаваних став гештег **#RussiaIsATerroristState**. Саме він став ключовим інструментом у кампанії, метою якої було формування у світової спільноти усвідомлення терористичної природи дій росії в Україні та вимога визнати російську державу спонсором тероризму. Кампанія акцентувала увагу на систематичних обстрілах цивільної інфраструктури, руйнуванні житлових районів, вбивствах мирних жителів та інших воєнних злочинах, що є класичними проявами терористичних актів. Гештег підкреслював, що ці злочини є частиною більш широкої стратегії агресії, спрямованої на залякування та знищення цивільного населення, а тому необхідно визнати росію державою-терористом, яка має нести повну відповідальність за свої дії в Україні [65].

Основними меседжами кампанії було наголошення на тому, що терористичні акти, скоєні росією, мають за мету не лише порушення міжнародного гуманітарного права, а й підірвати мир і стабільність у світі. Водночас акцентувався на важливості міжнародного визнання цього факту та необхідності застосування жорстких санкційних і дипломатичних заходів проти росії для притягнення до відповідальності. Відзначалася потреба у формуванні правової основи для санкцій, які повинні застосовуватися до держави-агресора, аби обмежити її можливості вчиняти подальші терористичні акти.

Досягнення гештегу **#RussiaIsATerroristState** стали важливими на міжнародному політичному рівні. Він сприяв ухваленню низки резолюцій та рішень в міжнародних організаціях, зокрема в Європарламенті та

парламентами окремих країн, щодо визнання росії спонсором тероризму [66, 18]. Ці рішення значно посилили політичний та економічний тиск на росію, а також зміцнили правову основу для застосування нових санкцій. Водночас, кампанія допомогла звернути увагу на злочинну природу російської агресії, зокрема в контексті масових воєнних злочинів, та стала рушійною силою для закликів до більш активних міжнародних дій [62]. Таким чином, гештег #RussiaIsATerroristState не лише підвищив обізнаність про злочини росії, але й став важливим інструментом для створення політичного тиску, спрямованого на ізоляцію росії на міжнародній арені та стимулювання подальших санкційних заходів.

Важливим елементом кампанії, що закликала міжнародну спільноту, зокрема НАТО, закрити небо над Україною як захід для запобігання російським ракетним і авіаційним ударам, які становили серйозну загрозу для цивільних осіб став гештег #CloseTheSky. Кампанія була спрямована на привернення уваги до необхідності обмеження можливостей для агресора завдавати ударів з повітря, що призводило до численних жертв серед мирного населення та руйнувань інфраструктури. Вона підкреслювала, що закриття неба могло б стати важливим кроком у зменшенні кількості жертв і покращенні безпеки цивільних осіб, що опинилися під постійною загрозою внаслідок російських авіаударів і ракетних атак [47].

Хоча повного закриття неба над Україною не було досягнуто, гештег #CloseTheSky став каталізатором для значних зрушень у наданні Україні систем протиповітряної оборони, які мали допомогти мінімізувати наслідки авіаційних і ракетних атак. Завдяки популяризації цього гештегу вдалося привернути увагу до нагальної потреби в сучасних системах ППО, що дозволило Україні отримати значну підтримку у вигляді таких систем, як Patriot, NASAMS та IRIS-T [58, 57, 59]. Вони значно покращили здатність України захищати цивільні об'єкти, інфраструктуру та житлові райони від ударів з повітря. Кампанія під егідою гештегу #CloseTheSky також сприяла зміцненню міжнародної солідарності з Україною та посиленню підтримки з

боку західних союзників, що включало надання критичних засобів для оборони. Таким чином, навіть незважаючи на те, що вимога про повне закриття неба не була виконана, гештег сприяв зміцненню обороноздатності України, зменшивши руйнування і жертви серед мирного населення завдяки наданню передових систем протиповітряної оборони.

Після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну були створені дві стратегічно важливі цифрові платформи. Перша - war.ukraine.ua - спільний проєкт МЗС та BRAND UKRAINE. Платформа надає актуальну, щоденно оновлювану інформацію про російсько-українську війну та містить вичерпні дані про можливості надання гуманітарної допомоги й здійснення фінансових донацій [54].

Друга - "United24", започаткована за сприяння Президента Володимира Зеленського, була створена насамперед як платформа для збору коштів на підтримку України. Проєкт виконує кілька важливих функцій: висвітлює актуальні події в Україні, реалізує комунікаційні кампанії про українську історію та координує збір допомоги. Особливістю "United24" є активне залучення світових знаменитостей для популяризації збору коштів на різноманітні потреби України - від гуманітарної допомоги до відбудови зруйнованої інфраструктури [40]. Платформа має потужну репрезентацію у більшості соціальних мереж. Матеріали публікуються двома мовами - українською та англійською, що дозволяє ефективно комунікувати з трьома ключовими цільовими аудиторіями: іноземною спільнотою, українською діаспорою та громадянами в Україні. Важливою особливістю є те, що для кожної соціальної мережі створюється унікальний контент, який щоденно оновлюється, що робить кожне джерело комунікації особливим та привабливим для своєї аудиторії.

Особливої уваги заслуговують проєкти "United24", присвячені збору коштів на оборонні потреби України:

- збори на роботизовані платформи українського виробництва: «Шабля М2», «Лють», «MOROZ», «D-11» [25];

- збір на «Перший у світі флот морських дронів», збори на систему протидії дронам «Ловець шахедів» та систему систему ситуаційного оповіщення Повітряних сил ЗСУ «Безпечне небо», амбасадором якого став Професор історії Єльського університету Тімоті Снайдер [26, 20];
- збір Марка Гемілла, виконавця ролі Люка Скайвокера у кіносазі «Зоряні війни» та амбасадора UNITED24 на дрони-розвідники RQ-35 Heidrun [24];
- а також спільний збір «Безпечна Земля» Марка Гемілла та Тімоті Снайдера на роботи-розміновувачі українського виробництва – КНРО «ЗМІЙ», UGV «SIRKO-S1», та Багатоцільову гусеничну платформу «КНЛР-Е» які допоможуть очистити українські землі [21].

У інформаційному протистоянні з Росією українці винайшли потужну зброю - меми. Ці цифрові витвори виконують одразу кілька стратегічних функцій: піднімають моральний дух, створюють відчуття єдності серед українців, висміюють ворога та підтримують міжнародну увагу до війни в Україні.

Унікальним явищем стала співпраця української дипломатії зі спільнотою NAFO (North Atlantic Fella Organization), «яка стала справжнім інтернет-феноменом сучасної історії» [41]. NAFO - неформальний "твіттер-батальйон", чий бійці озброєні не кулеметами, а гострим гумором та мемами. Їхня місія подвійна: протидія російській дезінформації в соціальних мережах та збір коштів на підтримку української армії [41].

Це партнерство створило новий формат цифрової дипломатії, де гумор та меми стали інструментом серйозної комунікації та протидії дезінформації. Навіть Міністерство Оборони України подякувало інтернет-спільноті NAFO за їхній внесок у нашу боротьбу на своїй офіційній сторінці у Twitter: «Зазвичай ми висловлюємо вдячність нашим міжнародним партнерам за допомогу у забезпеченні безпеки. Але сьогодні ми хочемо відзначити унікальну організацію – Організацію Північноатлантичних Друганів (NAFO) Дякуємо за

вашу запеклу боротьбу з кремлівською пропагандою та тролями. Вітаємо вас, другани!» [42].

Особливий ажіотаж викликали оборонні збори "United24" та спільноти NAFO:

- З моменту свого заснування UNITED24 активно співпрацює зі спільнотою NAFO. Разом було реалізовано два спеціальні збори: на морський дрон «Raccoon's Revenge» та понад 300 FPV-дронів, загальна сума зібраних коштів склала майже 500 000 доларів. Завдяки цим безпілотникам вдалося знищити значну кількість російської військової техніки на суходолі, а також щонайменше один російський корабель на морі [60].
- NAFO-дрон III: операція «Морський малюк» - де вдалося зібрати 221 000 \$ на морський безпілотник «Sea Baby», який допомагає Службі безпеки України проводити операції проти російського флоту [29].
- NAFO-дрон IV: Fellas Fury: збір на 10 бойових роботів «Лють» [30].

Ця співпраця продемонструвала здатність українських офіційних структур ефективно взаємодіяти з неформальними спільнотами для протидії російській пропаганді, фандрейзингу на потреби ЗСУ та лобіюванню інтересів України закордоном.

Проте, діяльність "United24" не обмежується оборонними зборами та ініціативами. Платформа також займається фандрейзингом на такі напрямки як:

- Відбудова України
- Медична допомога
- Освіта та Наука
- Гуманітарне розмінування

Ці, та інші ініціативи були активно підтримані українськими та світовими лідерами думок. Платформа UNITED24 об'єднала видатних світових

амбасадорів з різних креативних та професійних сфер: акторів, режисерів, музикантів, науковців та спортсменів. Їх об'єднала спільна місія підтримки України в найскладніший період її історії. Список амбасадорів налічує вже 26 відомих особистостей і постійно розширюється [36].

Роль цих амбасадорів виходить далеко за межі традиційного благодійного збору коштів. Вони перетворилися на потужний інформаційний інструмент, який постійно утримує увагу міжнародної спільноти на українському контексті. Через особисті комунікації, соціальні мережі, публічні виступи вони розповідають світові не просто про гуманітарну допомогу, а про фундаментальну боротьбу України за демократичні цінності, свободу та міжнародне право.

Цифрова дипломатія України під час війни стала не лише інструментом Міністерства закордонних справ та різних державних і громадських організацій, а й важливою частиною особистої діяльності Президента України Володимира Зеленського. Його активна участь у цифрових комунікаціях, використання соціальних мереж, таких як Twitter, стали важливим елементом у мобілізації міжнародної підтримки та приверненні уваги до ситуації в Україні. Особисті повідомлення та відеозвернення Зеленського стали символом лідерства в умовах війни, а його здатність ефективно використовувати цифрові платформи дозволила вивести цифрову дипломатію на новий рівень. Президент не лише активно комунікував з міжнародними лідерами, але й безпосередньо звертався до громадян усього світу, закликаючи до підтримки України в її боротьбі за незалежність. Ця інтеграція між урядовими структурами, міжнародними організаціями та особистістю лідера країни стала важливим фактором у створенні потужної дипломатичної мережі, що базується на новітніх цифрових технологіях.

Володимир Зеленський ввів у міжнародний політичний дискурс концепцію iPhone-дипломатії, що стало знаковим кроком у використанні цифрових технологій для вирішення важливих міжнародних питань. Вперше цей термін з'явився у жовтні 2022 року під час інтерв'ю Президента з

німецькою телекомпанією ZDF [56]. Зеленський підкреслив, що в умовах війни його стратегічне управління розподіляється між двома важливими аспектами: плануванням на макрорівні і тактичними відповідями на події. Він зазначив: «І ось у цій тактиці важливо, хто з тобою, тому що: потрібні швидкі поставки, потрібно політично зібратися, обговорити – ось це все передбачає не звичайну дипломатію, а ту, яку я назвав би iPhone-дипломатією, якої не було раніше у нашої країни» [56].

Президент України асоціював iPhone-дипломатію з необхідністю швидкої та ефективної комунікації у відповідь на російську агресію, зокрема для ухвалення рішень, які не терплять зволікань. Водночас цей підхід став важливим елементом стратегії України в умовах повномасштабної війни, де кожен момент має значення для забезпечення міжнародної підтримки та протидії військовим злочинам Росії.

iPhone-дипломатія, в свою чергу, підкреслює важливість використання мобільних технологій для дипломатичних цілей на найвищому рівні. Володимир Зеленський, прагнучи швидкої та ефективної мобілізації міжнародних партнерів, першим застосував цей інструмент для обговорення нагальних проблем, забезпечення консенсусу між союзниками України, а також для координації міжнародних відповідей на агресію Росії.

Одним із основних аспектів, який виділяє цей підхід, є забезпечення оперативності і своєчасності у прийнятті рішень. Використання мобільних технологій дозволяє дипломатії бути більш гнучкою та адаптованою до швидко змінюваної ситуації на фронті, що є надзвичайно важливим для запобігання ескалації конфлікту та мирного вирішення глобальних криз. Це можна вважати новим етапом у зовнішньополітичних практиках, де ефективність і швидкість стають ключовими факторами для забезпечення миру та безпеки [68, с.10.].

Цифрова дипломатія за президентства Володимира Зеленського під час російсько-української війни вийшла далеко за межі традиційних комунікативних форматів, перетворившись на потужний інструмент міжнародної комунікації та мобілізації підтримки. Президент активно

використовував різноманітні цифрові канали - від месенджерів (iPhone та WhatsApp-дипломатія) до повномасштабних онлайн-комунікацій.

Ключовими напрямками цієї стратегії стали онлайн-виступи перед парламентами різних країн, віртуальні звернення до світової спільноти, онлайн-зустрічі з міжнародними лідерами, прямі включення на міжнародних форумах та відеозвернення до глобальних організацій, включаючи ООН. За період повномасштабної війни Володимир Зеленський здійснив понад 200 онлайн-комунікацій, охопивши аудиторію п'яти континентів. Такий безпрецедентний масштаб цифрової дипломатії перетворив її на потужний інструмент міжнародної підтримки України [116, с.647].

Від початку війни цифрові інструменти стали важливим елементом зовнішньополітичної стратегії України, дозволяючи не тільки забезпечити міжнародну підтримку, а й мобілізувати політичні та військові ресурси. Використання цифрової дипломатії на різних рівнях, включаючи активну комунікацію президента Володимира Зеленського через онлайн-платформи, гештег-кампанії та залучення громадських організацій, стало ключовим фактором у формуванні міжнародного іміджу України. Водночас застосування новітніх форм дипломатії, таких як iPhone-дипломатія, і безперервне залучення світових лідерів до вирішення глобальних проблем довели ефективність швидкої і масштабної комунікації на найвищому рівні. У підсумку, цифрова дипломатія стала потужним інструментом у боротьбі за міжнародне визнання та підтримку, що зумовило її новий етап розвитку в умовах війни та глобальної політичної нестабільності.

3.3. Досягнення, виклики та перспективи розвитку цифрової дипломатії України

Дослідження еволюції цифрової дипломатії України демонструє складний, але надзвичайно динамічний процес формування принципово нової парадигми міжнародної комунікації в умовах глобальних технологічних трансформацій та безпрецедентних геополітичних викликів. Вітчизняна

цифрова дипломатія за останні роки здійснила значний еволюційний стрибок, перетворившись з формального інструменту комунікації на потужний стратегічний механізм просування національних інтересів на міжнародній арені.

Ключовими досягненнями цифрової дипломатії України стали: по-перше, формування ефективної моделі антикризової комунікації під час російсько-української війни, що дозволило консолідувати міжнародну підтримку та забезпечити прозорість інформування світової спільноти про реальний стан конфлікту. По-друге, створення дієвих комунікативних платформ для залучення закордонних дипломатичних представництв, міжнародних медіа та впливових громадських діячів до активної комунікації про Україну. По-третє, розвиток інноваційних цифрових інструментів для оперативного реагування на інформаційні виклики та протидії деструктивним наративам.

Внесок цифрової дипломатії у зміцнення міжнародної позиції України має системний і багатовекторний характер. Передусім, цифрова дипломатія стала ключовим інструментом формування позитивного іміджу держави в умовах активної гібридної війни. Завдяки професійній комунікативній стратегії вдалося не лише нівелювати негативні інформаційні впливи, але й перетворити комунікативний простір на платформу для консолідації міжнародної підтримки України.

Серед стратегічних напрямків подальшого вдосконалення цифрової дипломатії України необхідно виділити декілька ключових аспектів. По-перше, розширення географії цифрового впливу через диференційовані комунікативні стратегії для різних регіонів світу з урахуванням їхніх соціокультурних та інформаційних особливостей. По-друге, впровадження технологій штучного інтелекту та поглиблена аналітика великих даних для підвищення точності та передбачуваності дипломатичних комунікацій.

Принципово важливим є розвиток інтерактивності комунікативних каналів. Ідеться про створення багатовекторних платформ, що дозволяють не лише транслювати інформацію, але й забезпечувати реальний діалог, залучати

міжнародну аудиторію до безпосередньої комунікації про Україну. Це вимагає максимально ефективного використання соціальних мереж, спеціалізованих онлайн-платформ та впровадження передових форматів інтерактивної комунікації.

Окремим стратегічним напрямком має стати підготовка кадрів нової формації – «цифрових дипломатів», які б поєднували класичні дипломатичні компетенції з глибоким розумінням цифрових технологій, комунікативних стратегій та здатністю швидко адаптуватися до мінливого технологічного ландшафту.

Важливою рекомендацією є створення єдиного координаційного центру цифрової дипломатії, який забезпечуватиме уніфікацію комунікативних стратегій, впровадження єдиних стандартів та оперативне реагування на інформаційні виклики. Такий центр мав би акумулювати найкращі практики, здійснювати аналітику та прогнозування, розробляти випереджальні комунікативні стратегії.

Підсумовуючи, цифрова дипломатія України демонструє надзвичайно потужний потенціал як інструмент зміцнення міжнародної суб'єктності держави. Її подальший розвиток безпосередньо пов'язаний з технологічним оновленням, кадровим забезпеченням та здатністю до постійної адаптації в умовах глобальних цифрових трансформацій. Цифрова дипломатія перетворюється на важливий механізм «м'якої сили», що дозволяє Україні бути почутою, зрозумілою та підтриманою світовою спільнотою.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III

Дослідження сучасного стану цифрової дипломатії України демонструє її динамічний розвиток та ефективне використання як стратегічного інструменту у формуванні міжнародного іміджу держави, протидії інформаційній агресії та мобілізації світової підтримки. Розвиток цифрової дипломатії в Україні пройшов кілька ключових етапів: від фрагментарного застосування цифрових технологій до системного використання цифрових інструментів у контексті глобальної інформаційної війни та гібридної агресії.

До повномасштабного вторгнення Росії цифрова дипломатія України вже продемонструвала здатність адаптуватися до нових викликів та залучати цифрові платформи для досягнення зовнішньополітичних цілей. Зокрема, було створено Управління публічної дипломатії МЗС, реалізовано інформаційні кампанії, на кшталт #CrimeaIsUkraine, та запроваджено проєкти ребрендингу країни, як-от «Ukraine NOW». Паралельно розвиток цифрових державних сервісів, таких як «Дія», став символом інноваційного потенціалу України.

Після 24 лютого 2022 року цифрова дипломатія України зазнала якісного стрибка, перетворившись на ключовий механізм міжнародної комунікації. Соціальні медіа, гештег-кампанії (#StandWithUkraine, #ArmUkraineNow, #RussiaIsATerroristState) та платформні проєкти, як-от United24 і war.ukraine.ua, стали ефективними інструментами інформування світової спільноти про події в Україні, а також консолідації глобальної підтримки. Унікальною є співпраця України з інтернет-спільнотою NAFO, яка поєднала цифрову дипломатію з інноваційним використанням мемів для протидії пропаганді та збору коштів.

Президентська цифрова дипломатія, зокрема концепція iPhone-дипломатії, дозволила швидко та ефективно мобілізувати міжнародну підтримку. Активні онлайн-звернення Президента Володимира Зеленського до парламентів, світових лідерів і громадськості стали новим етапом

дипломатичної взаємодії, демонструючи переваги цифрових технологій у кризових умовах.

Водночас цифрова дипломатія України зіткнулася з низкою викликів, серед яких необхідність посилення координації, розширення географії комунікаційного впливу та підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати у цифровому середовищі. Подальші перспективи її розвитку пов'язані з інтеграцією штучного інтелекту, аналітики великих даних та створенням інтерактивних платформ для залучення глобальної аудиторії.

Загалом, цифрова дипломатія України підтвердила свою ефективність як інструмент «м'якої сили», що сприяє захисту національних інтересів, формуванню позитивного іміджу держави та зміцненню міжнародної підтримки в умовах глобальної нестабільності.

ВИСНОВКИ

Цифрова дипломатія стала визначальним елементом сучасної зовнішньополітичної стратегії України, демонструючи значну еволюцію від допоміжного інструменту до ключового механізму міжнародної комунікації та захисту національних інтересів. Теоретичне осмислення цифрової дипломатії як складової публічної дипломатії та концепції "м'якої сили" заклало міцний фундамент для її практичного впровадження в українських реаліях.

Україна створила комплексну та адаптивну систему цифрової дипломатії, що базується на розгалуженій нормативно-правовій базі та ефективній інституційній структурі. Ключову роль у цій системі відіграють МЗС України, Український інститут та дипломатичні установи, які активно використовують цифрові платформи для просування національних інтересів. Особливо важливим є розробка "Стратегії кібердипломатії", що свідчить про системний підхід до викликів цифрової епохи.

У контексті формування міжнародного іміджу України цифрова дипломатія відіграла трансформаційну роль, докорінно змінивши сприйняття держави у світі. Завдяки системному використанню цифрових платформ та інноваційних комунікаційних стратегій, Україна успішно позиціонує себе як сучасна, технологічно розвинена країна, що відстоює демократичні цінності та є надійним міжнародним партнером. Особливо помітним став вплив цифрової дипломатії на формування образу України як держави-лідера у протистоянні глобальним викликам та захисті європейських цінностей, що суттєво посилює її міжнародну суб'єктність та авторитет.

Практична реалізація цифрової дипломатії України продемонструвала виняткову ефективність, особливо в умовах повномасштабного російського вторгнення. Інноваційне використання соціальних мереж, успішні інформаційні кампанії та президентська iPhone-дипломатія стали потужними інструментами мобілізації міжнародної підтримки та протидії дезінформації. Унікальним досягненням стала взаємодія з цифровими спільнотами, зокрема

NAFO, що продемонструвала здатність України адаптувати нетрадиційні методи комунікації для досягнення дипломатичних цілей.

Водночас, подальший розвиток цифрової дипломатії України потребує вирішення низки викликів, включаючи посилення міжвідомчої координації, розширення географії комунікаційного впливу та підготовку кваліфікованих фахівців. Перспективними напрямками є інтеграція новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту та аналітики великих даних, що дозволить підвищити ефективність дипломатичних зусиль у цифровому просторі.

Загалом, досвід України демонструє, що цифрова дипломатія є не просто технологічним доповненням традиційної дипломатії, а самостійним стратегічним напрямком, здатним суттєво впливати на міжнародні відносини та формування глобальної підтримки в умовах безпрецедентних викликів сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДЖЕРЕЛА

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

1. Комунікаційна стратегія Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/communication-strategy.pdf> (дата звернення: 14.02.2024).
2. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 22.01.2024).
3. Конституція України. Розділ І: Загальні засади // Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-i> (дата звернення: 09.02.2024).
4. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України // Верховна Рада України // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.04.2024)
5. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text> (дата звернення: 19.12.2024).
6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 19.01.2024).
7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 05.02.2024).
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» // Указ

- Президента України № 47/2017 // Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення: 03.02.2024).
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України" // Указ Президента України № 448/2021 // Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 17.01.2024).
10. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення: 12.02.2024).
11. Стратегія інформаційної безпеки України : Указ Президента України № 685/2021 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року" // Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> (дата звернення: 11.02.2024).
12. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення 13.10.2024)
13. Стратегія Українського інституту на 2020-2024 роки. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/strategy-ukrainian-institute-3.pdf> (дата звернення: 16.12.2023).

ОФІЦІЙНІ ЗАЯВИ ТА ПРОМОВИ ДЕРЖАВНИХ ДІЯЧІВ

14. Демьохін А. Відкриття науково-практичного круглого столу "Кібердипломатія: Стратегії та Практики для України, Європи та Світу" // Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/news/anton-demohin-vidkriv-naukovo-praktichnij-kruglij-stil-kiberdiplomatiya-strategiyi-ta-praktiki-dlya-ukrayini-yevropi-ta-svitu> (дата звернення: 02.02.2024).
15. Дмитро Кулеба: Ukraine.ua увійшла до топ-5 офіційних сторінок країн світу в Instagram. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/dmytro-kuleba-ukraineua-uviishla-do-top-5-ofitsiinykh-storinok-krain-svitu-v-instagram> (дата звернення 15.04.2024)
16. Промова міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби в Інституті міжнародних відносин (05 вересня 2023 р.) // Офіційний портал Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/news/promova-ministra-zakordonnih-sprav-ukrayini-dmitra-kulebi-v-instituti-mizhnarodnih-vidnosin> (дата звернення: 21.12.2023).
17. Official page of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine on X (Twitter) URL: https://x.com/MFA_Ukraine/status/1496786992935358466 (date of access: 07.10.2024).
18. Official webportal of the Parliament of Ukraine: Rada. Verkhovna Rada of Ukraine Online: Olena Kondratiuk: We welcome the efforts of the Parliament of Latvia to recognize Russia as a terrorist state. URL: https://www.rada.gov.ua/en/news/News/top_news/226532.html (date of access: 19.10.2024).
19. The Official Website of the Embassy of Ukraine in the Republic of Finland. URL: <https://finland.mfa.gov.ua/en/news/44930-crimeaisukraine> (date of access: 10.09.24)

МАТЕРІАЛИ САЙТІВ ДИПЛОМАТИЧНИХ УСТАНОВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

- 20.«Безпечне небо» Долучайтеся до збору Тімоті Снайдера! United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні. URL: <https://u24.gov.ua/uk/safeskies> (дата звернення: 09.04.2024).
- 21.Безпечна Земля: Тімоті Снайдер і Марк Гемілл запускають спільний збір на 30 роботів-розміновувачів // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: <https://u24.gov.ua/uk/safeterrain> (дата звернення: 10.11.2024).
- 22.Головування України у Форумі безпекового співробітництва (ФБС) ОБСЄ: важливі ініціативи // Foreign Policy Research Institute URL: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/golovuvannja-ukraini-u-forumi-bezpekovogo-spivrobotnictva-fbs-obse-vazhlivi-iniciativi/ (дата звернення: 17.04.2024)
- 23.Десять фактів про збройну агресію Росії проти України // Міністерство закордонних справ України // URL: <https://mfa.gov.ua/10-faktiv-pro-zbrojnu-agresiyu-rosiyi-proti-ukrayini> (дата звернення 11.04.2024)
- 24.Долучайтеся до Марка Гемілла та «Армії дронів»! // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: <https://u24.gov.ua/uk/dronation> (дата звернення: 10.04.2024).
- 25.Збирають люди – воюють роботи // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: https://u24.gov.ua/uk/robots_fight (дата звернення: 09.04.2024).
- 26.Історичний збір! Долучайтеся до збору Тімоті Снайдера на «Ловця Шахедів»! // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: <https://u24.gov.ua/uk/shahedhunter> (дата звернення: 09.04.2024).
- 27.Міністерство інформаційної політики України : веб-ресурс. URL: <https://mir.gov.ua/> (дата звернення: 27.01.2024).

28. Місія та завдання. Український інститут.
URL: <https://ui.org.ua/mission/> (дата звернення: 19.03.2024).
29. NAFO-дрон III: Операція «Морський Малюк» // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: https://u24.gov.ua/uk/nafodrone_seababy (дата звернення: 11.11.2024).
30. NAFO-дрон IV: Fellar Fury // United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: https://u24.gov.ua/uk/nafo_drone_part4 (дата звернення: 11.04.2024).
31. Новий брендинг України - Ukraine NOW.
URL: <https://banda.agency/ukrainenow/> (дата звернення: 06.10.2024).
32. Онлайн-система МЗС України «ДРУГ» // Генеральне консульство України в Кракові. URL: <https://krakow.mfa.gov.ua/news/onlajn-sistema-mzs-ukrayini-drug> (дата звернення: 22.01.2024).
33. Офіційний веб-сайт Міністерства Закордонних Справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/> (дата звернення: 19.01.2024).
34. Офіційний веб-сайт Міністерства цифрової трансформації: веб-ресурс.
URL: <https://thedigital.gov.ua> (дата звернення: 09.10.2024)
35. Підтримай Україну у боротьбі із російською агресією // #StandWithUkraine // URL: <https://standwithukraine.com.ua/uk> (дата звернення: 17.04.2024).
36. Президент Зеленський об'єднав довкола допомоги Україні лідерів думок з усього світу. Вони — амбасадори United24. Офіційний веб-сайт урядової платформи в Україні // URL: <https://u24.gov.ua/uk/ambassador> (дата звернення: 13.11.2024).
37. Програмні напрями Українського Інституту. URL: <https://ui.org.ua/programs> (дата звернення: 15.01.2024).
38. Українська інформаційна стратегія // Український інститут : веб-ресурс.
URL: <https://ui.org.ua> (дата звернення: 28.01.2024).
39. Ukraine Now – Новий брендинг України. Banda Agency URL: <https://banda.agency/ukrainenow/> (дата звернення 12.10.2024)

- 40.United24 - Ініціатива Президента України // URL: <https://u24.gov.ua/uk> (дата звернення: 19.03.2024).
- 41.Хто такі Fellas із NAFO? Мемні собаки-«другани» vs роспропаганда // Ukraïner // URL: <https://www.ukraïner.net/fellas-nafo/> (дата звернення: 11.04.2024).
- 42.Defence of Ukraine. Official page of the Ministry of Defense of Ukraine. URL: <https://x.com/DefenceU/status/1563851548643426304> (дата звернення: 11.11.2024).
- 43.Embassy of Ukraine in the USA. URL: <https://www.facebook.com/ukr.embassy.usa/> (accessed: 20.01.2024).
- 44.Government Portal Official Website: Project Ukraine: Freedom, Dignity, Creativity designed to briefly, vividly and easily inform about Ukraine launched. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/248671289> (дата звернення: 15.09.24)
- 45.Official page of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine on X (Twitter) URL: https://x.com/MFA_Ukraine/status/1496786992935358466 (date of access: 07.10.2024).
- 46.Official website of the United Nations. URL: <https://www.un.org/en/> (date of access 18.01.2024).
- 47.SkyOverUkraine Website. URL: <https://closetheskyoverukraine.com/> (дата звернення: 19.05.2024).
- 48.The Official Website of the Embassy of Ukraine in the Republic of Finland. URL: <https://finland.mfa.gov.ua/en/news/44930-crimeaisukraine> (date of access: 10.09.24)
- 49.The official YouTube channel of the European Commission. URL: <https://www.youtube.com/@EuropeanCommission> (date of access: 21.01.2024).
- 50.Ukraine Now. Офіційний Веб-сайт URL: <https://www.ukrainenow.org/> (дата звернення 12.04.2024)

- 51.Ukraine UA. Офіційний Веб-сайт URL: <https://ukraine.ua/> (дата звернення: 11.04.2024)
- 52.Ukraine.ua Official Instagram Account. URL: <https://www.instagram.com/p/Cnt-eLZhFsA/> (date of access: 08.04.2024).
- 53.United States Department of State : Official website. URL: <https://www.state.gov/> (accessed: 19.01.2024).
- 54.war.ukraine.ua // Офіційний веб-сайт України. URL: <https://war.ukraine.ua/> (дата звернення: 04.04.2024).
- 55.war.ukraine.ua: Arm Ukraine Now. URL: <https://war.ukraine.ua/arm-ukraine-now/>

ПУБЛІКАЦІЇ ЗМІ

- 56.Володимир Зеленський дав інтерв'ю німецькому суспільному мовнику ZDF // Офіс Президента України // – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2oAbWzIacbY> (дата звернення: 13.04.2024).
- 57.Жоден "Кинджал" не досяг Києва після отримання Україною американських ЗРК Patriot — полковник Повітряних сил ЗСУ // Суспільне Київ // URL: <https://suspihne.media/kyiv/783535-zoden-kindzalne-dosag-kieva-pisla-otrimanna-ukrainou-amerikanskih-zrk-patriot-polkovnik-povitranih-sil-zsu/> (дата звернення: 17.05.2024).
- 58.IRIS-T і NASAMS приведуть Україну до сучасної багаточарової системи протиповітряної оборони // АРМІЯ INFORM // URL: <https://armyinform.com.ua/2022/10/10/iris-t-i-nasams-pryvedut-ukrayinu-do-suchasnoyi-bagatosharovoyi-systemy-protypovitryanoyi-oborony/> (дата звернення: 17.04.2024).
- 59.Інформаційне агентство: Україна отримала найбільш сучасну версію ЗРК NASAMS: у чому переваги // УНІАН // URL: <https://www.unian.ua/weapons/nasams-ukrajina-otrimala-ostanniyu-versiyu-kompleksu-12649440.html> (дата звернення: 17.04.2024).

60. Морський флот дронів України поповнив безпілотник, названий на честь енота з Херсона // Фокус // URL: <https://focus.ua/uk/digital/543412-morskoj-flot-dronov-ukrainy-popolnil-bespiilotnik-nazvannyu-v-chest-enota-iz-hersona> (дата звернення: 11.04.2024).
61. Нідерланди стали однією з тих країн, які зробили F-16 для України не мрією, а реальністю, яка точно буде"/Ukrinform: URL: <https://x.com/UKRINFORM/status/1677344843826176001> (дата звернення: 15.10.2024).
62. Під посольством рф та вулицями Відня пройшла акція «росія – терористична держава» // Укрінформ // URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3590527-pid-posolstvom-rf-ta-vulicami-vidna-projsla-akcia-rosia-teroristicna-derzava.html> (дата звернення: 19.04.2024).
63. Поствірусна дипломатія: як сучасні технології та карантин змінюють міжнародні відносини // Європейська Правда // URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2020/04/23/7109048/> (дата звернення: 11.04.2024)
64. Ризики та переваги міжнародної політики в смартфоні. Zoom-дипломатія // ZN.ua. URL: <https://zn.ua/ukr/international/zoom-diplomatiya-344325.html> (дата звернення: 16.12.2023).
65. #RussiaIsATerroristState: What one of the most popular hashtags on Twitter and Instagram is about? // Ain // URL: <https://en.ain.ua/2022/07/15/russia-is-a-terrorist-state-hashtag-on-twitter-and-instagram/> (дата звернення: 12.10.2024).
66. RadioFreeEurope. RadioLiberty. URL: <https://www.rferl.org/a/lithuania-resolution-russia-genocide/31842970.html> (date of access: 14.10.2024).

ЛІТЕРАТУРА

67. Вербицька В. В. Функціонування віртуальної дипломатії в умовах становлення глобального інформаційного суспільства: національне та

- міжнародне регулювання. Збірник наукових праць "Гілея: науковий вісник", 2016. С.324-328
68. Висоцький, О.Ю. Технологічний підхід до дослідження міжнародних відносин. Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. 29-30 квітня 2016 р., м. Дніпропетровськ. Частина II. Дніпропетровськ: Роял Принт, 2016. С.8-13. Режим доступу: <https://goo.su/ZRd>
69. Гуцал С. А. Правове регулювання публічної дипломатії України. 2022. С.324-328.
70. Зінько І. Ю. Цифрова дипломатія як складова зовнішньополітичної діяльності держави // Політичне життя. 2019. № 1. С. 77-82.
71. Кононенко Ю. А., Літра Л. М. Твітер дипломатія Як новітні технології можуть посилити міжнародні позиції України? Policy Brief: веб-ресурс. URL: <http://neweurope.org.ua/wpcontent/uploads/2017/12/Tviter-dyplomatiya.-YAk-novitni-tehnologiyimozhut-posylyty-mizhnarodni-pozitsiyi-Ukrayiny.pdf> (дата звернення: 08.09.2024)
72. Опанасюк О. І. Особливості сучасної публічної дипломатії // Гілея: науковий вісник. 2017. Вип. 117. С. 238–243.
73. Пашков М. Зовнішньополітична стратегія України: орієнтири і реалії // Разумков центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/zovnishnopolitychna-strategiia-ukrainyoriientyry-i-realii> (дата звернення: 06.02.2024).
74. Піпченко Н. О. Цифрова дипломатія як інструмент зовнішньополітичної діяльності США // Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки. 2015. № 5. С. 1-15.
75. Рибченко А. Впровадження технологій е-дипломатії: досвід ЄС. 2017. С. 296-304.
76. Трофименко, М. В. Інституціоналізація публічної дипломатії України. Вісник Маріупольського державного університету Серія: Історія, Політологія, 2018, Вип. 22-23, С. 268–270

77. Anholt S. Brand New Justice: How Branding Places and Products Can Help the Developing World. London : Routledge, 2005. 173 p.
78. Anholt S., Hildreth J. Brand America: The Mother of All Brands. London : Cyan Communications, 2004. 186 p.
79. Bergman R. Digital Diplomacy and National Image Building in the 21st Century // Journal of International Affairs. 2020. Vol. 74, № 1. P. 41-50.
80. Bjola C. Digital Diplomacy: Theory and Practice. New York : Routledge, 2015. 256 p.
81. Collins Dictionary Online: Definition of “Hashtag”. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/hashtag> (дата звернення: 15.10.2024)
82. Conley Tyler M. Digital Diplomacy in Practice: A Comparative Analysis of US Strategy // The Hague Journal of Diplomacy. 2022. Vol. 17, № 1. P. 185-205.
83. Cull N. J. French Cultural Diplomacy in the Digital Age: Strategies and Challenges // Place Branding and Public Diplomacy. 2023. Vol. 19, № 1. P. 50-64.
84. Cull N. J. Public Diplomacy: Taxonomies and Histories // The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616, № 1. P. 31-54.
85. Cull N. J. The Long Road to Public Diplomacy 2.0: The Internet in US Public Diplomacy // International Studies Review. 2013. Vol. 15, № 1. P. 123-139.
86. Dinnie K. Nation Branding: Concepts, Issues, Practice. Oxford : Butterworth-Heinemann, 2008. 264 p.
87. Ferguson R. The Digital Diplomacy Revolution: Why is Canada Lagging Behind? // Canadian Global Affairs Institute. 2017. 24 p.
88. Fletcher T. The Naked Diplomat: Understanding Power and Politics in the Digital Age. London : William Collins, 2016. 240 p.
89. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. New York : Free Press, 1992. 418 p.

90. Giddens A. *The Politics of Climate Change*. Cambridge : Polity Press, 2009. 264 p.
91. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy // *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. Vol. 616, № 1. P. 55-77.
92. Hall I., Seib P. *Digital Diplomacy 2.0: The British Experience* // *Cambridge Review of International Affairs*. 2021. Vol. 34, № 3. P. 428-449.
93. Hocking B., Melissen J. *Diplomacy in the Digital Age*. The Hague : Clingendael Institute, 2015. 58 p.
94. Jervis R. *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton : Princeton University Press, 1976. 464 p.
95. Kaldor M. *Global Civil Society: An Answer to War*. Cambridge : Polity Press, 2003. 200 p.
96. Katzenstein P. *Small States in World Markets: Industrial Policy in Europe*. Ithaca : Cornell University Press, 1985. 268 p.
97. Kelley J. R. *Agency Change: Diplomatic Action Beyond the State*. Lanham : Rowman & Littlefield, 2014. 188 p.
98. Kissinger H. *Diplomacy*. New York : Simon & Schuster, 1994. 912 p.
99. Li J., Bjola C. China's Digital Silk Road: Expanding Influence in the Digital Age // *International Affairs*. 2023. Vol. 99, № 2. P. 559-582.
100. Manor I. *The Digitalization of Public Diplomacy*. London : Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.
101. Manor I. *The Legal Framework of Digital Diplomacy*. 2021.
102. Nye J. S. Public Diplomacy and Soft Power // *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. Vol. 616, № 1. P. 94-109.
103. Nye J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York : PublicAffairs, 2004. 192 p.

104. Nye, J. S. Jr SOFT POWER. Foreign Policy. 1990. No. 80. P. 153–154.
URL: https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/page/joseph_nye_soft_power_journal.pdf (date of access: 14.10.2024).
105. Putnam L. L. Definitions and Approaches to Conflict and Communication // The SAGE Handbook of Conflict Communication. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2013. P. 1-40.
106. Riordan S. The New Diplomacy. Cambridge : Polity Press, 2003. 184 p.
107. Schwarz A. German Digital Diplomacy: Promoting Democracy and Freedom of Speech in the Digital Age // International Journal of Communication. 2021. Vol. 15. P. 287-289.
108. Seib P. The Future of Diplomacy. Cambridge : Polity Press, 2016. 140 p.
109. Snyder T. The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999. New Haven : Yale University Press, 2003. 384 p.
110. Stanzel V. New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century. Berlin : SWP Research Paper, 2018. 69 p.
111. Surowiec P., Sevin E. Digital Diplomacy in the Age of Social Media // The Hague Journal of Diplomacy. 2019. Vol. 14, № 4. P. 728-742.
112. Twiplomacy study 2018. URL: <https://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2018/#> (date of access: 17.01.2024).
113. Twitter Diplomacy // Treebranding.com. URL: <http://www.slideshare.net/treebranding/twitter-diplomacy-tree-branding> (date of access: 16.01.2024).
114. Valaskivi S. Cool Japan: Popular Culture as a Tool of Digital Diplomacy // Media, Culture & Society. 2022. Vol. 44, № 2. P. 234-251.
115. Van Ham P. The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation // Foreign Affairs. 2001. Vol. 80, № 5. P. 226.

116. Vysotskyi, O., Prudnykova, O., & Trynyak, M. The geography of public diplomacy of President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy during the full-scale Russia-Ukraine war. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 2023, 32(3), 644-659. – Режим доступу: <https://doi.org/10.15421/112357>.]
117. Westcott N. *Digital Diplomacy: The Impact of the Internet on International Relations* // Oxford Internet Institute Research Report. 2008. № 16. 26 p.